

brez nagrade
za književnost

MARIBOR
LETNIK IX.
ST. 6
9. 12. 1968

Katehdra

NERAZUMLJIVA JE ODLOCITEV ZIRIJE ZA PODELITEV KULTURNIH NAGRAD MESTA MARIBORA. NERAZUMLJIVA, NESPREJEMLJIVA, NEVZDRŽNA. ŽIRIJA SE JE ODLOCILA, DA V TEM LETU NE BO PODELILA NAGRADE ZA KNJIZEVNOST. KDOR NE POZNA RAZMER, KDOR NE VE, KAKO IN KAJ JE Z USTAVARJALCI V MARIBORU, BI UTEGNIL SODITI, DA JE BILA TO LETO KNJIZEVNA BERA TAKO PICLA, DA SE ZVEZI KULTURNIH DELAVCEV NI ZDELO VREDNO NAGRADE PODELITI. TAKSNO MNENJE IN TAKSNA SODBA JE BILA EDINA MOŽNA, KO SMO SLISALI ZA RAZGLASITEV. V PRETEKLEM LETU SO MARIBORSKI PISCI IZDALI NASLEDNJE KNJIGE, KI JIH BREZ DVOMA NI MOGOČE SPREGLEDATI:

BRACO ROTAR: MOLOH (PROZA)
FRANCE FORSTNERIČ: DOLGO POLETJE (PESNISKA ZBIRKA)

ALENKA GLAZER: UJMA (PESNISKA ZBIRKA)

VLADIMIR GAISEK: PESMI (PESNISKA ZBIRKA)

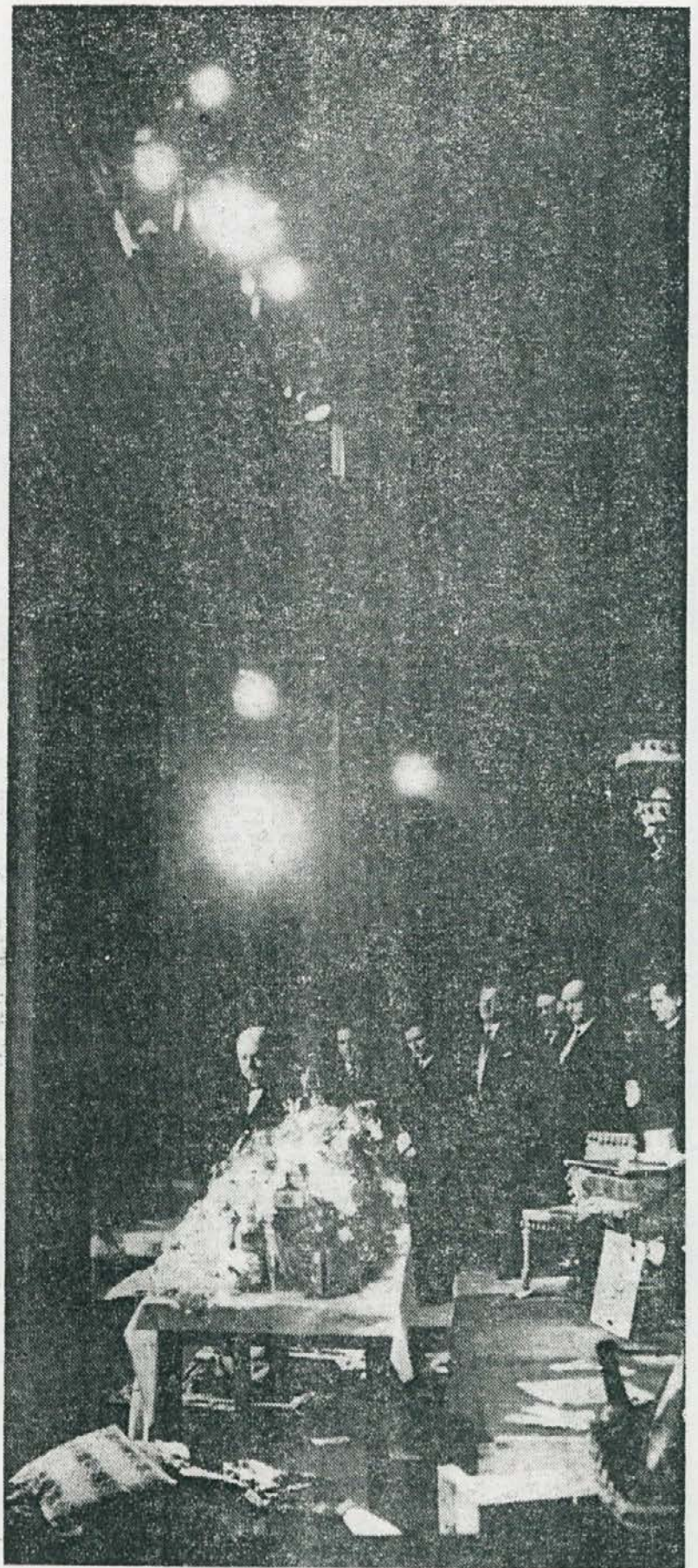
TO NE PARTLIJIC: RIBE NA PLITVINI (DRAMA)

JANEZ SVAJNCER: KARNEVAL (ROMAN, SE NI IZSEL).

CE ŽIRIJA IZMED TEH DEL, KI NE DVOMNO POSEGAJO V SAM VRH SLOVENSKE SODOBNE KNJIZEVNOSTI, NI ZMOGLA IZBRATI DELA, KI BI BILO VREDNO KULTURNE NAGRADE MESTA MARIBORA, TEGA NE MOREMO POIMENOVATI DRUGACE KOT NEZMOŽNOST SPOZNANJA, ALI PA PROVINCIALIZEM, KONFORMIZEM, OPORUNIZEM, KOMPROMISARSTVO. TUKAJ NI OPRAVICILA, NI INTERPRETACIJE, KI BI ZMOGLA UTEMELJITI TAKSNO ODLOCITEV. CE SO ŽE NAGRADE ZAVOLJO STIMULATIVNOSTI, ALI PRIZNANJ ALI ZARADI CESARKOLI PAČ, SE NAJ PODELJUJEJO. TISTEMU, KAR JE VREDNO, KAR JE DOSEŽEK, KAR JE STVARITEV. V ZAPISNIKU ŽE ZADNJE SEJE ŽIRIJE STOJI SICER ZAPISANO, DA SO BILA MNENJA DELJENA, TODA NE, KAKOR BI BILO MOGOČE PRICAKOVATI — DELJENA MED ZAGOVORNIKI TEGA ALI ONEGA LITERARNEGA DELA. CLANI ŽIRIJE SO SI BILI NASPROTNI OB VPRAŠANJU, ALI SE NAJ PODELI NAGRADE ZA KNJIZEVNOST DELU PROF. MAVRICIJA ZGONIKA: POUK ZGODOVINE V SODOBNI SOLI.

NASE MNENJE JE, DA BI MORALA DOBITI NAGRADO ZA KNJIZEVNOST FORSTNERICEVA ZBIRKA DOLGO POLETJE, ZAVOLJO SVOJE IZVIRNOSTI, DOGNANOSTI, IZPILJENOSTI. NIC PA NE BI IMELI PROTI, CE BI TUDI PROF. MAVRICIJ ZGONIK DOBIL NAGRADO ZA ZNANSTVENO PRIZADEVANJE. LOCITEV UMETNISKEGA IN EKSAKTNO-ZNANSTVENEGA NIVOJA JE VENDAR ŽE ZDAVNAJ ZDAVNAJ ZASTAVLJENA. NI TAKSNA TRAGEDIJA, CE JE FORSTNERIČ ALI KDORKOLI DRUG OSTAL PRAZNIH ROK OB LETOSNJI PODELITVI KULTURNIH NAGRAD MESTA MARIBORA. KRITIKI IN BRALCI BODO DELA POSTAVILI NA MESTA, KI JIM GREDU. TRAGEDIJA JE, KER SO CLANI ŽIRIJE PRIZNALI SVOJO NEMOC IN SE LEPO TIHO ODLOCILI ZA NAJLAZJO RESITEV.

TEMU NI MOGOČE REČI DRUGACE KOT SKANDAL. TAKO. PA IMAMO ZOPET SKANDAL. SEVEDA PA ZATO NIC MANJ NE ZAHEVAMO POJASNIL, JASNIH IN NATANČNIH.

D. MODRINJAK: JUBILEJ

druga stopnja bo koristila vsej skupnosti

Težnja in zahteva po uvedbi druge stopnje na višji ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru izhaja iz naslednjih najvažnejših argumentov, ki jih je na nedavni seji sveta združenja mariborskih višješolskih zavodov navedel direktor šole prof. dr. Danilo Požar:

- Diplomanti VEKS želijo nadaljevati študij in zahtevajo drugo stopnjo, saj v primeru nadaljevanja študija na ljubljanski ekonomski fakulteti obvezno izgube študijsko leto zaradi diferencialnih izpitov.
- Struktura zaposlenih ekonomistov v Jugoslaviji, še posebej pa v Sloveniji, je nezadostna. Tako opravljajo dela, ki bi jih morali dipl. ekonomisti. Ljudje z neustrezno izobrazbo, največkrat le z osnovnošolsko. V Jugoslaviji pride eden dipl. ekonomist na več kot 200 zaposlenih, v Sloveniji pa celo na okrog 600 zaposlenih.
- Fakulteta v Ljubljani da na leto le okrog 80 diplomantov, a le polovica od teh se jih zaposli v proizvodnih podjetjih, večina pa jih ostane v Ljubljani ali okolici.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Skozi p e r i skop

vi o novem konceptu slovenske skupnosti študentov pa je prišlo do zelo zanimive polemike. Govoril je tudi direktor šole, prof. France Venturini, ki je opozarjal na nevarnost improvizacije in neustvarjalnosti. O skupščini bomo poročali v naslednji številki in objavili odlomke iz diskusij.

Končno imamo dva študentska doma. Boljši je na vsak način tisti z bifejem (kjer lahko dobiš različne specialitete, kot so kava »bruc« in hrenovka na žaru). V tem domu prebivajo tudi študentke. Toda kaj mi ljubca pomaga, če ne morem do nje! Previdni projektant je namreč predvidel dvojno stopnišče, tako da ne bi bilo nepotrebne zmešnjave in bi kakšen študent zašel v žensko sobo (ali obratno). Pravijo, da se stvar zelo obnese.

Brucovanje študentov višje tehniške šole je bilo sicer zabavno, žal pa je bil program hudo nečeden. Katedra ni nikakor puritanski in moralističen časopis, je pa na vsak način hud nasprotnik primitivizma in prostaštva. Ne moti nas zapisati ali izgovoriti besedo »kurc«, na primer, če pa jo moramo ves večer poslušati med programom v takšnih in drugačnih (ne)duhovitih povezavah, nam začne presediti. Pa brez zamere, kolegih!

Zdi se nam, da so študentski odbori na posameznih šolah precej obremenjeni z organizacijo brucovanj. Po pravilu so vsa brucovanja mariborskih višjih šol v okolici mesta. Tehniki so šli pogledat v Mursko Soboto, komercialisti pa bodo promovirali bruce v Kidričevem (v preteklem tednu jim je pri organizaciji manjkalo med drugim KONJ za Krpana, zato prosimo posestnika te živali ali pa kakšnega konja, ki bere Katedro, da jim pomobodo najeli samo kavarno Astorija, medtem ko za odločitev pravnikov še ne vemo. Predlagali bi vsem tistim ustanovam, ki milostno dajejo štipendije nekaterim študentom teh šol, da dajo v tem mesecu posebne dodatke: za vsa brucovanja, za božič in za novo leto. Praznovanja teh praznikov so obvezna, ker gre za ugled.

Prva izmed študentskih skupščin na mariborskih višjih šolah je bila izredno uspešna. Pravniki so sprejeli nov koncept študentske skupščine na svoji šoli, v razpra-

V Mariboru, kot kaže, pripravljajo nekateri nadobudni epigoni ljubljanskega kulturniškega spora nekakšne demonstracije. Zelo nam je žal, ker nam ta trenutek še ni znan čas in kraj zborovanja, ker bi ga sicer sporočili našim bralcem in na ta način skušali pripomoči k uspehu takšne neumne manifestacije. Samo pripomba: danes je vredno demonstrirati in manifestirati moč in angažiranost mladih za vse kaj drugega kot za položaje nekaterih v uredništvih revij in časopisov.

Mladi se zbirajo v zakajenem prostoru in zapravljajo denar za »zabavo«, ki pogubi v svetu, predvsem v kapitalističnih državah veliko ljudi.

Res je, da nima mladina v Mariboru nobenih centrov za razvedrilo. Tega nam v Mariboru manjka. Toda vedeti moramo, da dela tak »center za zabavne igre«, kot je Mariborska igralnica, veliko škodo.

Igralnico naj zaprejo in naj si gostinska podjetja drugače služijo denar in naj ne delajo škode.

Sporočamo,
da bo

v torek, 17. decembra, ob 15. uri v veliki predavalnici VEKS.

1. REDNA SKUPŠČINA ZADRUGE ŠTUDENTOV IN DIJAKOV

Vljudno vabljeni!

Katedra

LESI MARIBORSKIH ŠTUDENTOV IZDAJA ODBOR ZS MVZ

KATEDRO UREJA UREDNIŠKI ODBOR:
OLGA CERIC, DRAGO JANCAR, IVO RUDOLF,
BRACO ZAVRNIK, JANEZ GUFI, BOGO CERIN (FOTOREPORTER)

GLAVNI IN ODCUVORNI UREDNIK: DRAGO JANCAR
TEHNIŠNI UREDNIK: MARJAN ZMAVC
SEKRETAR: ERVIN HARTMAN

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: ŠTUDENSKI DOM, OB PARKU 5 - TEL. 22 004 -

CENA IZVODA 50 PAR (LETNA NAROČNINA 10 ND. ZA USTANOVE

IN PODJETJA 15 ND) - ŽIRO RACUN 518-678-548

NE NAROČENIŠ SLIK IN ROKOPISOV NE VRACAMO

TISK: CP MARIBORSKI TISK

stran 2

študentski projekt reformirane univerze (kratek povzetek)

Študentski projekt reformirane univerze, ki so ga predlagali člani razširjene komisije UO ZSJ na ljubljanski univerzi (sestavil Marjan Mlakar), objavljen v 2. številki Tribune, jasno kaže, kaj je z našo univerzo in celotnim visokošolskim sistemom narobe in kakšna naj bo reformirana univerza, ki bi naj zavzela mesto v družbi, ki jo ta sedaj zahteva. Ker je težnja po reformirani univerzi hkrati tudi težnja po reformi našega celotnega visokošolskega in višješolskega sistema, objavljamo kratek povzetek iz objavljenega projekta, ki naj nakaze bistvene zahteve študentov.

Reforma univerze in visokega šolstva nasploh naj bo permanentna, temeljiti mora na korenitih notranjih spremembah, težiti za spremembami v načinu in vsebini izobraževalnega procesa. Neposredno je treba rešiti vse probleme od obsežne vključitve visokega šolstva v družbena dogajanja ter probleme, kot so vpis, študijski pogoji, študijski režim itn. Samoupravljanje v visokošolskem sistemu mora biti urejeno tako, da bo prišla čim bolj do izraza funkcionalnost. S tem bo omogočeno uspešno zastopanje idej študentov ter uspešna vključitev univerze in visokega šolstva v širšo družbeno skupnost. Univerza mora resnično postati najvišja znanstveno-pedagoška ustanova z nalogo izobraževanja in humanizacije ljudi, ustanova, ki ustvarja duhovno in intelektualno elito ljudi, poleg tega pa ima še funkcijo razširjene reprodukcije nacionalne inteligence. Programska načela organizacije študija so grajena glede na trenutno situacijo na univerzi in v slovenski javnosti in pripravljeno obsežnejša akademskoga okolja na temeljne spremembe sedanje univerze oziroma organizacije visokošolskega študija. Projekt teži za uveljavljanjem sodobnih metod študija in s tem za sodobnim konceptom univerze. Poglejmo na kratko konkretni načrt za reševanje problema visokošolskega študija (povzeto je le najbolj bistveno):

I. Neenak nivo predizobrazbe, potrebne za visokošolski študij, naj popravi reformiran koncept vzgoje in izobraževanja na srednjih šolah. Pri oblikovanju tega koncepta mora biti univerza eden od bistvenih dejavnikov. Prodreti mora miselnost, ki zagovarja šolanje sposobnih. Reformirana srednja šola naj ima funkcijo usmerjanja na visokošolski študij. Selekcija študentov se naj opravi na znanstveni osnovi, vendar ne na administrativni način, temveč s poostrenimi pogoji v prvem letniku.

II. Neustrezna tedenska obremenitev študentov, razpored predavanj in vaj itn. so dejavniki, ki onemogočajo normalno delo študentov in predavateljev. Mnogo profesorjev ne upošteva točnega termina začetka predavanj. Zato se naj dosledno izvajajo zakonska določila o obremenitvi študentov in pedagoških delavcev. Pedagoško-znanstveni sveti naj sestavijo takšne urnike, da bo čim manj prekinitev med predavanji in vajami. Predavatelji se naj držijo točnega termina pričetka predavanj. Študijski programi naj težijo na fundamentalnih predmetih, ki pa naj imajo tudi selekcijski značaj. Pogoj za drugi letnik naj bodo le predmeti, ki so potrebni za razumevanje snovi v naslednjem letniku.

III. Sedanje metode in način študija študenta navajajo na kampanjsko delo in ga usmerja na lov na oceno. Zastarelo je pojmovanje o podrejenosti študenta ter pojmovanje o pretežno predavateljsko-izobraževalnem procesu. Dejansko stanje zahteva vključitev v študij s kritično aktivnostjo študentov in ob usmerjajoči vlogi predavatelja kot organizatorja in neposrednega vira znanja. Zato je potrebno uvajati skupinsko in individualno delo s študenti, za kar je treba zaposliti večje število pedagoških delavcev, asistentov, demonstratorjev itn. Pedagoški delavci morajo izvajati ustrezen kontinuiran delovni nadzor nad študenti z uvajanjem večjega števila testnih preizkušenj in podobnih metod preverjanja študentovega znanja, tako da bodo postali izpiti zgolj formalnost, pozneje pa bi bili sploh odpravljeni.

IV. Univerzitetni in drugi profesorji na visokih in višjih šolah, ki bodo izobraževali strokovnjake samo z branjem skript, nam niso potrebni. Študij stroke po tej literaturi je pogosto odvisen od iznajdljivosti študentov in znanja tujih jezikov. Zato zahtevamo take profesorje, ki so svoj naziv dobili na podlagi znanstvenih del in pedagoških sposobnosti. Še prej pa bi naj sodelovali v neposredni praksi. Zahtevamo osnovno strokovno literaturo v domačem jeziku. Profesorji naj razdelijo študentom okvirne program predavanj, predavane snovi pa naj gradijo na podlagi diskusij s študenti. S tem bodo dosegli večjo angažiranost študentov pri izobraževalnem procesu. Fakultete ter visoke in višje šole so dolžne uvajati študente v metodiko znanstveno-raziskovalnega procesa. Pogoji pod katerimi danes študentje opravljajo izpite, niso sprejemljivi, ker se študentovo znanje pogosto ocenjuje subjektivno, ne zajame kompletnega študija predpisane snovi itn. Študenta navaja na kampanjsko učenje in lov za ocenami. Ne pride v poštev podaljšanje študija brez neovrgljivih argumentov, ker-statistika kaže, da traja študij v povprečju 7 let. V. Pedagoške kadre je treba obvezno seznaniti s pedagoško in metodiko pouka, s psihologijo, kar bo prispevalo k izboljšanju kvalitete sodelovanja med profesorjem in študentom. Zavzemamo se za ocenjevanje predavateljev, oceno pa naj bi dali študentje na osnovi anonimnih anket. Te ankete bi bile ene izmed dejavnikov, ki bi jih upoštevale komisije oz. posebni strokovni odbori ob reelekciji pedagoško-znanstvenih delavcev visokošolskih institucij.

VI. Eden od ciljev izobraževanja na visokošolskih zavodih je vzgajati študente v zavedne državljane SFRJ, seznaniti vsakega študenta z našo samoupravno prakso, z družbeno-ekonomskimi odnosi v svetu itn. Ob taki vzgoji je treba študentu tudi praktično vključiti v samoupravne institucije na visokih in višješolskih zavodih, kjer naj bi v praksi izvedli in oživili svoje samoupravne pravice.

VIII. Reorganizirana univerza mora izhajati iz osnovne zahteve, da mora visokošolski študij študentom dati osnovo in jih navajati na sposobno samostojno graditev in kritično ocenjevanje lastnega dela in dela svojih učiteljev. V tem smislu se naj iz učnih predmetov odstrani ves balast, vsi predmeti, ki se predavajo le iz specifičnih okoliščin. Univerza in vse visokošolske institucije morajo v prihodnosti takoj in neposredno začeti z modernizacijo pouka, z obsežnejšim vključevanjem v družbeno skupnost in z aktivnim angažiranjem opravičiti funkcije in namen, ki ga imajo v družbeni skupnosti.

Priredil: B. Zavrnik

druga stopnja bo koristila vsej skupnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

— Visoka šola v Mariboru bi bila podjetniške smeri in bi izobraževala strokovnjake predvsem za gospodarske organizacije, s čimer se strinjajo tudi vsa večja podjetja v Sloveniji.
— Diplomanti VEKS so se zelo dobro obnesli v praksi.
— Kvalifikacijska struktura profesorjev na VEKS je ugodna. Mnogo profesorjev ima magistriraj oz. doktorat, vsi, razen enega, ki ga še nimajo, pa ga pripravljajo.
— Šola se usmerja na čim bolj praktično delo, tako da bi študentje sprejemali znanje neposredno iz prakse.

Argumenti so neovrgljivi. Zato je dolžnost naš študentov in vse skupnosti, da podpremo prizadevanja po ustanovitvi druge stopnje na VEKS. Ne morda zaradi ozkih lokalnoregionalnih gledanj in teženj, ampak zato, ker tako šolo potrebuje vsa Slovenija, potrebuje jo naša regija, ki je gospodarsko zaostala. Predvsem od širokovnosti kadrov je odvisno vključevanje naše republike v evropsko gospodarstvo. Preti moramo lokalne meje ter se obrniti navzven. Zato tudi druga stopnja v Mariboru ni le stvar severozahodne regije, ampak stvar republike, zato bi bilo prav, da je deležna široke vseslovenske podpore. B. Zavrnik (Nadaljevanje na 2. strani)

kdo škodi zvezi komunistov?

Mladinski in študentski tisk je edini sposoben, da se otrese šablon in okvirov, v katerih se davijo časniki velikih časopisno izdajateljskih monopolov. Njegova dolžnost je, da izraža mišljenje tistih, ki mu pripada (mladina in študenti). Razume se, da o istih problemih, navzlic istim stališčem do njih, mladim ljudem ni treba razmišljati na isti način, kot mislijo stari in pobijati te probleme z identičnimi argumenti.

Vendar pa celi plaz sinhroniziranih napadov kaže na to, da tisti, ki napadajo, ne upoštevajo tega, kar mladi mislijo, temveč KAKO mislijo. Še več! Nekateri od teh branilcev »prave vere« v časnikarstvu dobivajo histerične napade, ko se v časopisih mladih pojavijo ne le novi termini, ampak tudi nekoliko nenavaden grafični izraz.

Pričakovati bi bilo, da se bo zveza komunistov uprla takšni praksi konformističnega mišljenja, ker le-ta slej ko prej škoduje le njej sami, čeprav jo nekateri (očitno malomeščansko nastrojeni državljani) izvajajo v njenem imenu in imenu delavskega razreda. Zalostno je, da takšne akcije niso le posamične, temveč dobivajo obeležje stališč raznih forumov ali celo kompletnega aparata, formiranega in predvidenega za povsem druge cilje.

Napadi na mladinski in študentski tisk niso zgolj naključni, ker je le-ta (prezentiran s svojimi najboljšimi predstavniki) edini, ki si je postavil za nalogo permanentno iskanje novega izraza in novega načina pristopanja k problemom. Napad na takšne tendence mora najprej obsoditi zveza komunistov.

INOSLAV BESKER,
»OMLADINSKI TJEDNIK«,
Zagreb
(Prevedel B. Z.)

Gunst ohne Liebe Prostitution der 16. Jahrh.

rojstne knjige

Pred časom smo v rojstnih knjigah na matičnem uradu vpisovali v rubriko državljanstvo — LR Slovenija, pozneje SR Slovenija, v rubriko narodnost smo vpisali narodnost. Danes pišemo v rojstno knjigo tako: državljanstvo — jugoslovansko, narodnost — ... narodnosti pa ne vpisujemo več.

Baje je tako določil zvezni zakon. Kaže, da so se poslanci dokopali do spoznanja, da narodov ni več. Ze prav, narodi so zgodovinska kategorija... toda Evropa in svet doživljata danes renesanso nacionalne zavesti, ki je daleč od neoromantičnega trkanja po prsih, ki se zaveda, da so narodi skupnost, ki imajo zavoljo svoje tradicije, kulture itn. toliko skupnega, da je s tem treba računati. Ekonomija, politika, kultura... celokupnost človekove dejavnosti se ozira za svojim zdaj in tukaj, ki ima svoje korenine prej in drugje. To je neizpodbitna resnica.

Kdo ima pravico rovariti po posameznikovi zavezanosti, kdo mu ima pravico pripisovati breznarodnost? Kdo nas raznaroduje? Da, raznaroduje. Italijani so se posluževali prav takšne metode, ko je šlo za Slovence na Tržaškem in Goriškem, Nemci prav tako, ko je šlo za koroške Slovence.

Zvezni zakon? Ni zveznega zakona, ki bi imel možnost zahtevati, da v rojstne knjige napravimo v rubriko narodnost vijugasto črtilo.

V trenutku, ko se zavzemamo za spremembo ustave, ko zahtevamo večjo samostojnost in samosvojost republike (ki so menda razen ene nacionalne države) matičar slovenskim otrokom v rojstno knjigo vpisuje državljanstvo jugoslovansko in nič več.

V letu 1968, ob petindvajsetletnici Kočevskega zbor! Quo vadis, država slovenska? Pa narod?

cenjenemu uredništvu!

KATEDRA IX/4/11. 10. 1968 je prinesla na 6. strani dopis Igorja Zoriča pod naslovom »Semeniščniki«. Priznavam kolegu Zoriču njegovo privatno mnenje o Cerki in religiji, odklanjam pa njegov zaključek v stavku: »Cerkev mu da kos kruha v roko, streho nad glavo in dobi novega človeka, ki bo do smrti zagovornik srednjeveškega mračnjaštva in kritik marksizma.« Če je religija samo »srednjeveško mračnjaštvo«, religiozen človek — vernik — le zagovornik takega zastarelega mračnjaštva, zakaj se ukvarjajo s takimi in sličnimi problemi tudi marksistični misleci? Zaradi terminologije svetujem kolegu Zoriču razprave Zdenka Roterja ali Ivica Mlivočičeve in drugih. Vsebinsko pa najde v spisih škofa Grmiča stališče druge strani. Dalje: Zakaj se boji Zorič »kritikov marksizma«? Ali slovenski marksizem ne prenese več kritike? Gorje potem vsem kritikom prav v vrstah slovenske KPI! (Samo nota bene: Od kod sploh ta rekrutacija?) In končno: Po mojem bi se nahajala slovenska družba v močni socialni krizi, če bi Cerkev pridobivala nove somišljenike-vernike le s kosom kruha, s streho nad glavo itd. To bi bil istočasno pa tudi dokaz, da prav socializem ni rešil socialnega vprašanja. V to smer pa Zoričev dopis gotovo ne meri ali? Dejstvo pač je, da ima vsaka družbena konstelacija svoje več ali manj specifične pomanjkljivosti in napake. Za to mojo trditev so vprašanja študijskih podpor povsod v Evropi lep primer.

Kolegialne pozdrave in — brez vsake zamerel!

Feliks J. Bister, Dunaj

(Uredništvo je mnenja, da Igor Zorič na 7. strani dovolj jasno pojasnjuje svoja stališča, ki bi utegnila zadovoljiti tudi kolega Bistra iz Dunaja.)

pismo iz Krakowa

KRAKOW, 8. 11. 1968

Sodelavec našega lista Tone Dodlek je med svojim bivanjem na Poljskem organiziral s predstavniki krakovskega študentskega lista STUDENT in slovenskim časopisom TRIBUNO, KATEDRO in OBJAVAMI izmenjavo. Z obeh strani smo takoj pričeli pošiljati po pet izvodov. Poljske kolege smo o naši pripravljenosti na širše sodelovanje tudi pisмено obvestili. Pred kratkim pa je v pošti predal našega sodelavca »zalo« pismo, ki ga objavljamo.

Dragi Tone!

Takoj odgovorjam na tvoje pismo. Ne vem, kako da dolej nisem prejel niti enega obvestila, niti časopisov Tribune, Katedre in Objav.

V sedanjih situaciji mi je težko odgovoriti, kateri objavljen članek v Vaših časopisih bi mogel izkoristiti v Studentu. V slučaju, da časopis ne bi pristil, Te prosim, da jih pošlješ še enkrat na naslov... Vse številke Studenta smo vrnili poslali. Piši mi, katerih številki niste dobili. Poslali Ti jih bomo takoj. Predlagam, da izberete iz Studenta članke, ki bi jih lažje prevedli ali pa napišite, o čem govorimo v našem časniku. Mi bomo poskušali napraviti ravno tako (v slučaju, ko bomo časopise dobili).

V sedanjih situaciji je to po mojem mnenju najboljši izhod. Verjetno veš, da se sedaj pri nas o Jugoslaviji zelo malo piše. Kar se tiče politične situacije se naša oblast z vami popolnoma ne strinja. Mislim, da to ni osnovni pogoj za obojestransko sodelovanje. Če bi želeli članke napisane specialno za vaše časopise, bi nam morali predložiti konkretne teme, ki bi vas zanimale. Z naše strani bi nas zelo zanimala struktura višjega šolstva v Jugoslaviji in informacije o Univerzi v Mariboru. Ko bomo dobili časopise, za katere smo se dogovorili, se Ti bomo takoj javili.

Piši, če si dobil »Studenta«.

Prisrčne pozdrave Ti pošilja...

Pripis:

Zanimivo bi bilo vedeti, kje so obtičala pisma in časopisi, ki smo jih iz obeh strani začeli pošiljati že pred dvema mesecema. Imena in naslova pisca iz razumljivih razlogov ne objavljamo.

humanizem - prazna beseda

Pomagaj bližnjemu — zastarelo nesmisel
Sita vrana lačni ne verjame — stara stvar

Pravzaprav tak patetičen uvod ni niti potreben, saj gre za same stare stvari in navsezadnje drobjarije. Res je, radi se trkamo na prsi, da Jugoslavije pomaga revnejšim dežlam, res je, da se jezimo na druge bogate — predvsem kapitalistične države — če nočejo pomagati šibkejšim — posebno ne brez političnih namenov.

To je seveda lahko, veliko težje pa je, da bi človek, ki že kaj ima, ki je bogat tudi v Jugoslaviji, pomagal siromakom. Pa ne tako vsak dan, da bi kar delil denar po cesti; vsak si ga naj sam zasluži (nekateri si celo tega ne morejo), ampak to res ni stvar nas privatnikov, to je stvar družbe. Res, toda, kako da so med krvodajalci predvsem delavci in kmetje in upokojeenci — zakaj je med njimi tako malo tehnične in humanistične inteligence, zakaj je med njimi tako malo politikov, ko imajo zaradi boljše prehrane lahko boljše kri. Toda saj nisem aktivist RK!

To pa, da se ni niti eden privatnik, lastnik vikenda ali obmorske vile sam odločil pomagati onesrečenecem potresa v Črni gori, je res že blizu gornjih stavkov v naslovu. Ljudje stanujejo pod oljkami, piha veter, dežuje, otroci zmrzujejo, jaz pa imam vikend ali hišo prazno. Toda kdo bi jo dal onesrečenecem, saj bi vse do kraja posvinjali, razbili, uničili — še pokradli bi kaj, naj zmrzujejo, mene to ne briga, to je skrb družbe.

To ni moja stvar. Jaz sem si postavil vilo in vikend s svojim denarjem in največkrat celo z lastnimi rokami, res bolj za hobi, pa bodi. Ne dam... tako je verjetno razmišljal tak privatnik. Morda pa bi tudi ta Crnogorec imel tak vikend, če bi imel take možnosti. Saj ne bomo mogli vedno revščine označiti za posledico lenobe, kaj?

Zanima me, koliko lastnikov vikendov in vil ob morju pa na veliko govori po dolžnosti ali zaradi funkcije o socialističnem humanizmu. Toda ta velja za teorijo in za slavo in za siromake — ne pa za vikende, kaj. Nisem proti vikendom — proti katerim smo danes radi, kot smo bili nekoč proti avtomobilom — nesmisel — sem pa proti egoizmu, nehumanizmu, trdosrčnosti in predvsem frazam.

Katedra je in poburžoiziranje socializma že večkrat pokazala. No, čuli smo, da je posegla vmes celo oblast. Prav

F. Partijić

intervju s frančkom rudolfom

Uvod

Pred nekaj dnevi sem srečal v mariborskem teksasu Frančka Rudolfa, pesnika in dramatika, čigar pesniška zbirka je pravkar izšla pri MK. Ze četrto uro je streljal v avtomatu na pterodaksilus, in ker je vedno zbral dvanaest ali vsaj enajst tisoč točk, kar je bilo zadosti za igro, ga je bilo zelo težko dobiti. Povabil sem ga k Zamorcu, kjer je po svoji navadi naročil dva litra. Jaz sem bolj težko govoril, njemu pa je lepa slovenska beseda tekla bolj in bolj, tako da je intervju zelo avtentičen.

Katedra: Kdo vas je navajal k temu, da ste začeli pisati pesmi?

Vsekakor moja mama. Brala mi je Zupančiča, ki sem se ga naučil na pamet, in ker mi je šel na jetra, sem začel sam pesnikovati. Name je zelo vplivala osnovna šola z ročnim delom. Stiri leta sem vztrajno opletal steklenice in pletele. Naredil sem tri metre dolg šal in dva zaušnika. Ročno delo je pozitivno vplivalo na moj odnos do dela in me navadilo natančnosti, vztrajnosti in delavnosti. V istem času sem začel zbirati znamke. Kot veste, so z znamkami velike težave. Najprej jih je treba dobiti. Dobiš jih z zvezami in posiljevanjem, kar mi je koristilo kasneje pri opravih z uredniki. Ko znamko dobiš, jo je treba okopati v mlačni vodi, da se odlepi od papirja in znebi morebitne umazanije. Potem jo je treba previdno posušiti s pivnikom ali časopisom. Zapletenost tega dela me je opozorila, da tudi slovenščina ni kar tako, in da si je treba vsako besedo ogledati in jo povedati na glas ter se spomniti vseh njenih glavnih in stranskih pomenov. Urejanje znamk pa je seveda še mnogo bolj komplicirana stvar. Zato je potrebno izredno znanje zgodovine, zemljepisa in drugih predmetov, razen tega pa rabiš še pinceto. Vendar me neprestano prestavljanje znamk iz vrstice v vrstico po različnih albumih ni naučilo samo tega, ampak tudi abstraktnega mišljenja, kar mi je zelo pomagalo pri postavljanju učinkovitih slovenskih stavkov in pri rimanju. Prav tako mi je pomagalo, da znam vedno zelo preprosto povedati to, kar čutim. Rime so mi omogočile veselo in lahkotno pisanje pesmi. Opustil sem jih šele kasneje, ko sem bil dovolj zrel za pisanje v prostem ritmu. V mojem horoskopu piše, da bi bil najboljši primeren za finomehanika ali za praktičnega fizika. Profesor fizike Znidaršič pa mi je vedno dajal cveke, ker mu je že Gajšek ustvaril nepravilno mnenje o pesnikih. Tako mi ni ostalo drugega kot dalje razvijati pesniške talente, in ker so mi literarni krožki dajali izpodbudo pri tem in ker sem naletel na razumevanje pri nekdanjem uredništvu Katedre, kjer sem začel prvič objavljati, sem postal najpomembnejši literat svojega časa. Nad zadnjim se ne smete čuditi, kajti verjetno vsak literat misli nekaj podobnega o sebi. Vsekakor pa imajo za mojo literaturo posebne zasluge različne ženske, ki dajo pesnikom veliko snovi za pisanje, kadar jih ni, še več pa kadar jih je treba prenašati. Moje pesmi so sicer večinoma poučne, vseeno pa so tudi ljubezenske ali seksualne narave.

Katedra: Ali je slovenska kritična misel mnogo vplivala na vaše literarno snovanje?

Mislím, da sta komparativna književnost in literarna zgodovina dve največji svinjariji. Ni namreč ničesar bolj žaljivega kot primerjati poštenega pesnika, ki mora na vsak način že po svoji naravi biti edinstven, z raznimi drugimi, ki so prav tako edinstveni in torej neprimerljivi, če pa so navadni novinarsko-slavistični obrtniki, pa je tako vsaka primerjava brez vrednosti. Res je, da sva oba z Gajškom genialna, toda zato naju še vedno ni potrebno primerjati. Slovenska kritika in literarna zgodovina sta mi naredili veliko uslugo, s tem da sta mi omogočili, da ju že od vsega začetka ignoriram kot nekaj povsem neresnega, neodgovornega in zaradi osebnega uveljavljanja skupajsklanfanega. V tem primum praznem okolju sem lahko rastel kot riba v vodi, v miru bral Baudelaire in Shakespeara in pozabil na vse ostalo.

Katedra: Ali mislite, da je Maribor primeren kraj za mlade talente?

Vsekakor. Treba se je samo spomniti, da smo tu skupaj rasli na isti gimnaziji, v istem literarnem krožku trije

danes absolutno najpomembnejši slovenski pesniki: Vladimír Gajšek, Andrej Brvar in jaz, da drugih niti ne omenim. Lahko bi celo rekli, da je Maribor Meka slovenske literature.

Katedra: Kakšno je razmerje v vaši poeziji med intenco in angažmajem?

Oh, angažiranost pustimo brucem in podobnim ljudem. S tako neresno stvarjo kot je politika, se zaradi pomanjkanja časa res ne morem ukvarjati. Kar se tiče intence, mi je vedno bila v veliko razvedrilo.

Katedra: V vašem uspelem intervjuju na televiziji sem slišal, da vsake tri mesece napišete novo dramo. Torej ste se povsem posvetili umetnosti.

Res, pisanje je moje delo, ki ga imam nadvse rad. Umetnost pa raje pustimo študentkam slavistike. Meni gre namreč strahovito na živce. Zelo rad imam cirkus in igralne avtomate, naravnost zaljubljen pa sem v striptis, posebno tisti v sijajnem mariborskem baru, kjer ga kreirajo tako prijetno okrogle okrogle deklice. Nogomet sovražim, čeprav sem nekoč z velikim veseljem pozdravil odločitev NK Olimpije, da plača Bečejcu 15 milijonov za leto dni igranja. Ti znajo ceniti individualno delo, kar je zelo presenetljivo za naš sistem.

Katedra: Vaša najljubša jed?

Mlečni gris.

Katedra: Katere živali imate najraje?

Bolhe, če pikajo druge, sicer se pa zelo rad pogovarjam z zlatimi ribicami, o katerih sem napisal več pronicljivih literarnih del, ki pa, žal, še niso izšla.

Katedra: Kako vam ugaja klima v Ljubljani?

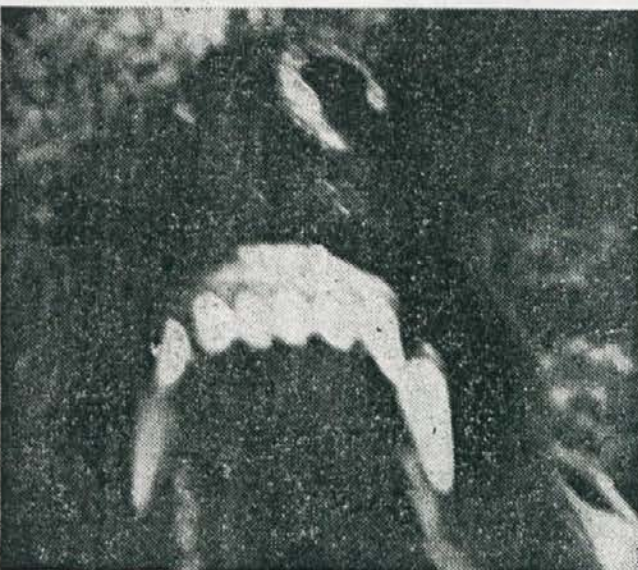
Vlaga škodi potenci in razvijanju možganskih celic.

Katedra: Kakšne urbanistične posege predlagate v Mariboru?

Najprej podrite gnusea spomenik Borisa Kidriča in mu postavite kaj boljšega, potem pa se bomo menili dalje.

Katedra: So vam všeč dosedanje številke Katedre?

Študentski listi me spominjajo na predvojaško vzgojo. Oboje je treba vsekakor ukiniti. V obeh primerih gre za

provokacijo starejših, ki zaposlijo mlade glave z neumnostmi in malenkostmi, ki jim jemljejo moči, da bi se zares kaj naučile in zares udarile.

Katedra: Kaj mislite o sklerozi starejših?

Kot vemo iz medicine, je miselna skleroza ena najprijetnejših in najudobnejših bolezni. V sodobnem socialističnem času, ko nam napredek tehnike omogoča udobno in varno življenje, se skleroza javlja že pri učencih osnovne šole ali celo že pri gojencih vrtecev.

Katedra: Ali ste reaktivni?

Seveda. Na koncu bi rad še povedal, da bi se moja zbirka »Dnevi v predalu« morala pravzaprav imenovati »Gasilski avto z majonezo« pa mi je to izdajatelj kruto preprečil.

Katedra: Samo še eno vprašanje. Ali so vaše drame kaj vplivale na zbirko?

Ne. Pač pa obratno.

I. R.

čeh iz prejšnje

TRI SESTRE —
SNG v letošnji sezoni

Drama SNG v Mariboru je začela Krefl (ki si prav tako zaslužijo stvarnostjo) gostuje ansambel nova mladinska igra je kar naprej zadovoljiti vseh potrošnikov. »Prava« v konvencionalnem smislu. Tri sestre, s katerimi je gledalci Vsekakor bi se ob razmišljanju ko da je prav Čehov (1860-1904) rskih gledališč (in ne samo slovenski) lani objavila njegovo novelo Dva izbor njegovih novel, ki jih je izrica Darja Kramberger. Ljubljani leti nazaj) uprizorila Strička Va (po televiziji), lani pa Ivanova (po prigrata Tri sestre, kar dve slovenske še kaj v tej hiperprodukciji? letom sir. L. Olivier v Londonskih vrhuncem prav v Treh sestrah (tudi v svetu, sicer bi lahko sklop ruskega genija tisto, kar je zelo za nekaj več kot lirčno noto, kl Je morda to hrepenenje dobrih neme, kar nas sili k vedno nove razpoloženja, ki jih niza v svojih svobode, Sifzov mit, strah pred ljenski nesmisel. Nekaj tega je tako kruto in neusmiljeno, poved okusom. Izgubili se samo v razp resničnosti, kajti za njegove tri in druge ni rešitve, beg ni mogoč. Morda bi veljalo tako tudi usm da bi nam bila njegova dela bližj stavljeno, a vendar blizu resnic) na, da so neizživete, da ste stan risti —samo to je danes premalo da jih zaradi tega mlajša »neku kot bi radi videli.

Ce gledam tako na tekst (najbrz njih kotov, a gotovo ni zametov izostrene predstave, kot je ta, o je ta vendar dovolj kultivirano d stave, torej režiser in njegov te darndnih »ruskih« ali »stanislavskih jo v resnici postarane igralko, č smo se izognili nepotrebnim natas mo idejo uprizoritive tudi v res skusov. Zame so bili najboljši ra sena mimo druge, ko so med se rečemo. Prav ta element nesposo pred drugim — bi lahko še bolj nekomunikativnost v razgovorih a bahom (R. Pavalec) bolj slučajno na koncu), kjer jo je tudi bolj umetniško odločitev. S tem bi k globlje zaživela. Zagatno razpolo prav to osamljenost in brezhib hrepenenje) večkrat ustvari na kaj največ moči in gledališke int razcepljena med poskusom posoda. Nepriljetno pa jo je vlekla nazaj tev, da se bo strinjal a sicer fun je bila likovno zelo blizu operat realistične breze z gugalnico), da vem dejanju preveč. Ustvarjati m romane je vprašljivo.

Se to — nekateri detajli (prizar grotesken, dve zaporedni ljubem lahko režiserju res v čast.

Predstavo pa je najbolj motil m je simpatična režiserjeva skrb, d tiste nekoliko manj dobre, toda odličnim Tovornikom (zvest Čehov svetu) pa nekaterimi bledimi so in stopicall po odru, nas pustili prevelik. Na kratko bi lahko rek preheterogen, stisko in neusmiljen izpovedovale vse sestre, še posebe Brunčko, Bačko, Petje, prav inter Jankova. Tri sestre so bile Bre Milena Muhličeva, igrali pa so še vloge, kajti prav njegov Prozorov jasno pokazati vso pot od mlado do sivine in pristajanja na danost F. Vičar in drugi.

Kostume je ustvarila Alenka Bar šin kostum — ki se le malo v M. Vodopivec.

Tri sestre so bile narejene z un

katalog je re

Sodelavci revije Katalog i program, ki naj bi pojasn ljenja. Koncept, ki so ga r Kataloga, vsekakor dokazn jalno prizadevanje, ki naj o ne perverzizacije niso Katalo Kataloga. To je zlasti sprej mislijo, da Katalog dela n genosti. Poglejmo nekaj iz ročij koncepta.

1. Likovnost in teksti o likovnosti

Ker se v slovenskem revijalnem t piši o likovni problematiki zelo sp

... sodobnik ... stoletja

... predstava Drame

... z vsa vneto: S Potrčevimi
... ocenje in soočenja z današnje
... krajih Štajerske, Suhodolca
... sporedu in gledališče ne utegne

... sezona pa so Čehovljeve
... stavovalo tudi v Ljubljani.

... predstavi morali vprašati, ka-
... najpopularnejših avtorjev slovene-
... in založb. Prešernova družba je
... Mladinska knjiga je izdala letos
... in uredila mariborska profesio-
... Drama je v prejšnji sezoni (dve
... ki so nam ga posredovali celo
... ga igrali tudi v Beogradu in
... uprizorilo Platonova, letos pa
... Mladinske. Morda bi lahko omenili
... P. Čehova. Čujemo, da je pred
... dosegel neverjeten umetniški
... (režiser in igralec). Torej je tako
... da je lirčna nota v delih tega
... o recimo Slovincem. Gotovo gre
... jo tako radi omenjati.

... nedosegljivem in »o izgubljive-
... poočanju s tem dramatikom. So
... o brezuspešnem življenju,
... sklobe, ki pozna Fromov beg od
... abami, nihilizem in vseobč živ-
... in dramah, vendar ni povedano
... je bolj prefinjeno z umetniškim
... jih je beg od naše in Čehovljeve
... re, za strička Vanjo, za Ivanova
... izhoda, kot ga tudi za nas ni.
... me idejo uprizoritev, če bi hoteli,
... želi (banalno povedano in poeno-
... da so tri sestre polne hrepene-
... je njihovo življenje brez ko-
... tragično, ni usodno za nas. Mor-
... na publika ne sprejema tako,

... samo eden izmed mogočih zor-
... vreden), bi si torej želel bolj
... bi rad rekel nekaj besed, dasi
... Očitno je, da se je avtor pred-
... odmakniti nekoliko od stan-
... rizeritev, toda če sester ne igra-
... na odru ne kadil ob požaru, če
... umom — s tem še ni rečeno, da
... posedobill. Čeprav je nekaj po-
... stisti trenutki, ko osebe govorijo
... komunikativne, kot radi danes
... se razumeti in se izliti drug
... reno doživeti. Tako pa zaživeli in
... veršninom (A. Petje) in Tuzen-
... dialog med sestrami (po »bej
... kot neugranost tretca kot za
... osamljenosti brezizhodnosti se
... in sivo vzdušje nam v resnici
... (morda nekoliko preveč tudi
... in prav tu je režiser pokazal
... Tako se mi je zdel predstava
... in tradicionalnosti.

... (veliko možnost) režiserjeva odloč-
... malno in prostorno sceno, ki pa
... enografiji (krvavo rdeče nebo,
... jasno, ki je je bilo zlasti v pr-
... zenje na odru s petjem ruskih

... zlikom in Vičarjem je bil kar
... izjavi s poklekom...) pa so

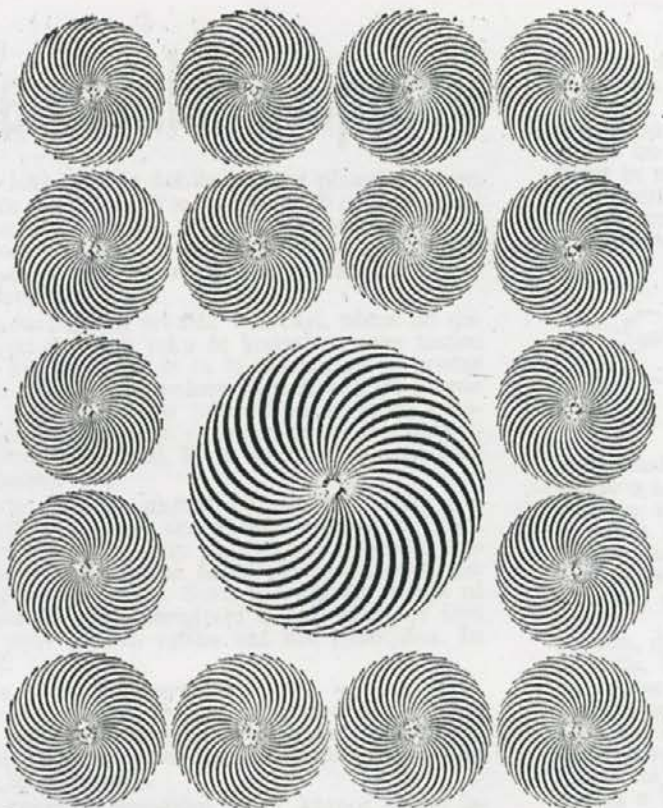
... značen Igralski ansambel. Res
... sedel skoraj vse igralce, tudi
... ruzpon, kot je bil recimo med
... predstavi, ki jo imamo o tem
... ki so bolj ali manj govorili
... aktualno emocionalno prazne, je
... Igralskem ansamblu, da je bil
... tega sveta so do določene mere
... že omenjeni Tovornik, dalje
... je zaigrala svojo vlogo tudi
... gljeva, Bogdana Bratuževa in
... Mevlja, ki ni izrazil možnosti
... lik, na katerem je hotel avtor
... velemence in želje po upor
... R. Pavalec, Milena Godinova,
... (posebej sem si zapomnil Ma-
... pa v skladu z likom), glasbo

... mlkim poštem, to je pa res.
... Tone Partljič

... snna zadeva

... izdelali nekakšen okvirni
... njihova stališča in miš-
... ali na tiskovni konferenci
... gre za resno in ustvar-
... že, da škandalčki in drob-
... ali bolje, da so samo del
... jivo, če se sprijaznimo z
... principu integritet hetero-
... zikov s posameznih pod-

... (urednik: Tomaž Brejč)
... prikazuje likovna kritika in za-
... čno, reorganizirano in kritično

B. CERIN: LEVO IN DESNO

... le malo opredeljeno, je namen te rubrike v Katalogu, da upošteva
... zlasti aktualne likovne dogodke, da postavlja pisanju o teh vprašanih
... drugačna izhodišča, da točneje in ažurneje spremlja likovno dogaja-
... nje po svetu in zlasti še v Jugoslaviji, kar doslej sploh ni bila praksa
... naših revij. Zlasti poudarjamo odprtost vsem avantgardnim načinom
... pisanja, vendar tako, da ob tem upoštevamo stroge znanstvene krite-
... rije (uveljavljanje semiotskih analiz itd.), ki prav tako pri nas še ni-
... majo ustreznega statusa. Posebno pozornost bi posvetili razvoju teo-
... rije vizualnih komunikacij, prevedli bi v slovenščino in strokovno
... opredelili nekatere tekste semiologov (Bense, Ch. W. Morria), pa tudi
... nekatere časovno sicer bolj odmaknjene, vendar pomembne vizualne
... teorije (ikonologija, formalna analiza ipd.). Seveda pa je prostor Ka-
... taloga popolnoma odprt in to bi omogočalo zelo potrebno uveljavitev
... mlajših generacij likovnih kritikov. Tako more ta rubrika veliko »pri-
... spevati k razjasnjevanju problemov pri nas, zlasti še, če upoštevamo
... stroge selekcijske kriterije, ki jih obeta uveljavitev novih načinov
... pisanja.

2. Filozofija in sociologija (oziroma družbene vede)

(urednik: Rastko Močnik)

Katalog spremlja znanstveno revolucijo 20. stoletja in se vključuje
... vanjo.

Strukturalizem je vrh zahodne znanosti. Sodobna revolucionarna misel
... mora opraviti kritiko strukturalizma, kot je bila kritika klasične poli-
... tične ekonomije odločilen trenutek v miselni revoluciji 19. stoletja.
... Pojem »pisave« je osrednji pojem, s katerim se utrjuje materialno-
... delovna razsežnost prakse. Katalog svoje raziskave usmerja predvsem
... obzorje, ki ga odpira semantični materializem.

»Intertekstualnost« je pojem, ki določa socialno-zgodovinski vidik go-
... vora. Katalog raziskuje govor v njegovi temeljni dialogičnosti.

Poetični govor je temeljna subverzivna skušnja zahodne civilizacije.
... Tradicionalna znanost se je poezije lotevala z mrežo klasične znanstvene
... logike, zato jo je vselej skupila in zgrešila poetičnosti. Katalog
... sledi izgrajevanju semiologije paragramov v »intervalu 0-2« (de Sauss-
... ure) in se vključuje v ta prizadevanja.

Neposredni prostor, v katerem dela Katalog, je razmeroma nerazvita
... družba, ki prehaja v sodobni industrijsko funkcionalni sistem. Katalog
... je zato prostor, ki sprejema in spodbuja vsa prizadevanja po funkcio-
... nalizaciji, vsakršni diferenciaciji in racionalizaciji, saj takšna dejanja
... ostrijo položaj in nas peljejo v sodobno Evropo, za katere je možen
... preobrat.

3. Književnost in teksti o književnosti

(urednik: Rudi Seligo)

Katalog se bo zavzemal za tisto književnost, ki ni instrumentalizirana.
... Instrumentalizirano književnosti pomeni njeno zavezanost in služ-
... nost tej ali oni ideologiji, torej pomeni samospodbijanje književnosti.
... S tem pa nikakor ni rečeno, da gre Katalogu za neko prenovljeno l'art.
... Neinstrumentalizirano književnost, za katero gre, ne eksistira zunaj
... sveta in časa, pa tudi ne kot njun odsev. Njeno potekanje je v pri-
... merjavi s svetom homološko. Prav ta način pa pomeni v nasprotju
... z instrumentalizirano književnostjo, ki usmerja bralca v kalupe in she-
... me organiziranega nazora z namenom akcije v svetu, odpiranje sveta.
... In na ta način, ko ga odpira, nosi v svet tudi sporočilo. Osnova od-
... piranja, ki je sporočilo, je evidenca sveta, ki je tematsko tako urav-
... nana, da nobenemu aspektu ali področju življenja ne daje prednosti
... pred drugimi. Vendar pa sama evidenca še ni knjižni tekst. Ta na-
... staja na temelju evidence na ta način, da pisanje s svojim delom, to
... je z aktom strukturiranja dela pomena evidentiranih reči in dogod-
... kov. Tako kriterij vrednosti književnega teksta ne more biti več res-
... nica oz. adekvatnost teksta s svetom, ampak je kriterij lahko samo
... v validnosti teksta, kot tudi utemeljenost teh tekstov ne more biti
... več takšna, kot jo ima znanost in instrumentalizirano književnost,
... ampak je utemeljenost v delu brez projekta. Kritika književnosti in
... teksti o književnosti naj po eni strani upoštevajo književna dela kot
... sisteme s svojo validnostjo, po drugi strani pa naj teoretično odpirajo
... novo utemeljenost umetnosti in umetniškega dela.

4. Gledališče, film, televizija in teksti o gledališču, filmu, televiziji

(urednik: Lado Krajič)

Vdor gole, neobremenjene vizualnosti v avditivno-vizualno oz. gestično
... kulturo (gledališče, film) je mogoče ocenjevati na dva načina:
... kot degradacijo besede ali pa kot afirmacijo zapostavljene fizičnosti,
... telesnosti.

Prvi način vodi slej ko prej v brezuspešne restavracijske poskuse. Dru-
... gi omogočajo funkcionalizacijo gestične kulture, njeno radikalizacijo in
... specializacijo.

Ze leta 1923 je Bela Balasz v marsičem anticipiral teze Marshalla
... McLuhana in definiral film kot novo vizualno kulturo, ki nam bo
... povrnila naša telesa, naše obraze, ki jih je stoletna prevlada tiska potis-
... nila v nečitljivost in neizraznost.

Vizualna kultura postaja identična z agresijo. Vendar ne gre samo za
... agresijo na publiko. Gre za zahtevo, ki jo je postavil že Artaud: za
... zahtevo po popolnoma odprti (torej izpostavljeni, izpostavljaljoči se,
... samo-kruži) viziji sveta in v tej viziji naj bi bilo gledališče le ena
... integralnih strukturalnih enot.

Gledališka in filmska kultura naj ruši spodnjo in razpira zgornjo
... mejo sveta: svet naj prikazuje kot

- obvladljiv
- nepredvidljiv.

5. Topografija

(urednik: Iztok Geister)

Topografija, kakor jo poznamo iz objav v Tribuni (letnika 1966/67 in
... 1967/68) iz še ne izšlega zbornika z naslovom Pericerožeracirep (ZO
... Maribor) in z razstavo gibanja OHO v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu
... in Beogradu, se je razvijala v treh reprezentativnih smereh — poetični,
... likovni in konkretno-logični.

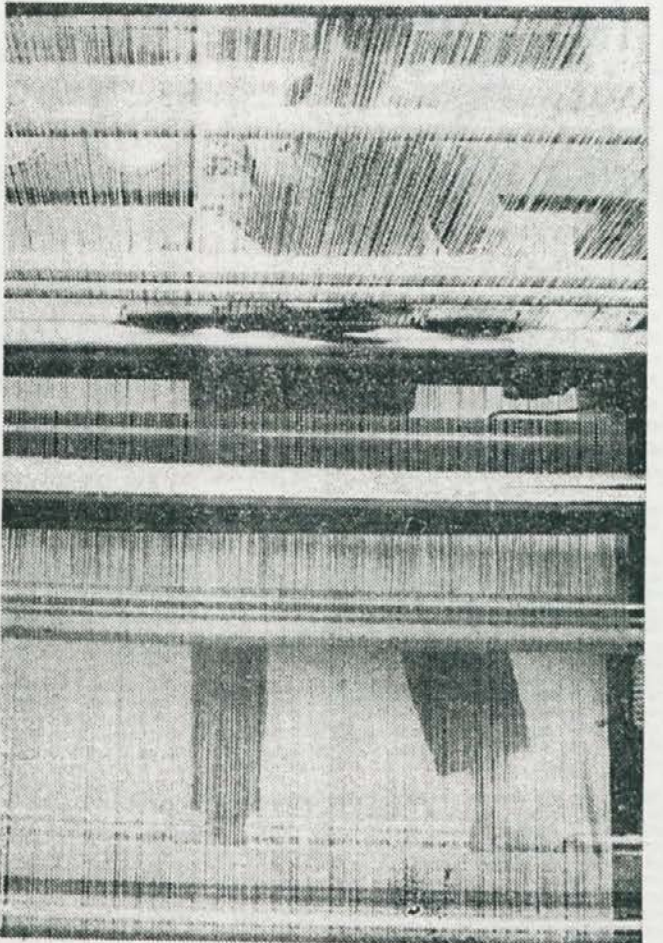
Likovna smer topografije ohranja logos likovnosti tako, da vso vizualno
... pojavnost pisave likozira. Grafos je konstanta, topos pa variabila. Sub-
... sidarni učinek razpomenjanja, ki ga likozacija prenaša v sebi, ne more
... biti merilo vrednosti te discipline. S to smerjo je najbolj zaznamova-
... na t. i. slovenska topografija. V primerjavi z ostalimi t. i. nacional-
...nimi topografijami je ravno v tem njena specifičnost.

Konkretno-logična smer konkretizira pomena tako, da pomenskost
... degradira na značilnost znaka. Ko znakovnost doseže kvaliteto značil-
... nosti, v znamenju sublimiran pomen odpade. Grafos je tu znak, topos
... po značilnost. Razlika pa je v tem: prej je bila struktura razvidna
... le v meta jeziku, sedaj pa je razložena na način, ki je logičen fizič-
... nim (v našem primeru grafičnim) stvarim.

6. Informacije

(urednik: Tomaž Salamun)

1. Prevodi:
  - a) Literatura, ki v Sloveniji še ni prevedena, ki pa lahko kakorkoli
... konstitutivno posega v razvoj slovenske literature.
  - b) Publicistika — informacije iz različnih kultur, ki odpirajo nove
... horizonte, da se pri nas vzpostavi ravnotežje in da ne bi prevladovala
... ena smer, ter da bi tako onemogočili ideologizacijo enega nivoja in
... iz tega izhajajočo totalizacijo. Slovenska kultura, ki je pod neposred-
...nim vplivom nemškega kulturnega kroga, potrebuje dotok informacij
... iz drugih izvirov.

M. PFEIFER jun.: ŽIVA ZAVESA

53

dve resnici o športu

Vse kaže, da bo Ljubljana do leta 1971 že dobila pokriti plavalni bazen 25 x 50 m in ostale pripadajoče pritlikline. Vse to na 16.000 m². Do sedaj je imela že dva pokrita bazena, ki pa zaradi majhnosti in skoraj docela interne uporabe nista zadoščala za mesto z več kot 200.000 prebivalci. Lepa, velika pokrita bazena imata tudi Kranj in Ravne na Koroškem. Slednjemu bi rekli skrb za človeka.

Maribor, eno najmočnejših industrijskih središč v državi, nima do danes ničesar. O pač, ima otok, ki pa prav tako še komaj ustreza tistim nekaj poletnim zahtevam po kopanju, pa še to le takrat, če je vreme zelo ugodno. Maribor ima tudi 100.000 prebivalcev. Niti Kranj, ne Ravne nimata niti 30.000. Kaže tudi, da v Mariboru tudi v bodoče (vsaj kmalu) ne bo nič. Načrti o rekreacijskem centru, o zimskem bazenu in drugih pritliklinah so le še pobožne želje ljudi, ki si bavijo s telesno kulturo, in drugih, predvsem mladine.

Plavanje je zdrav šport. Pravijo, da eden najbolj zdravih. Če imate srečo in če znate, se lahko v Mariboru kopate skoraj štiri mesece. V Dravi je kopanje prepovedano, in prav je tako. Leto pa ima kar dvanajst mesecev. Statistike govore, da je v Ljubljani na šolah porazno število neplavalcev. Ljubljana ima Kodeljevo, Ilirijo, Savo in tudi do morja ni preveč daleč. Do 1971 bo imela še novi olimpijski bazen. Maribor ima — ne veliko. Neplavalcev pa prav gotovo veliko več kot Ljubljana. In imel bo — najbrž še dolgo nič.

Taka reč (bazen) veliko stane. O prav gotovo. Je pa več kot potrebna. In dalje ko bomo odlašali, več bo stala. Dokler še nismo pozabili na mladinske delovne akcije, bi lahko privabili na delo za naš rekreativni center tudi mladino. Če so šli na Savo 68, bi jih dobili tudi za to delo prav gotovo dovolj. In veliko bi prihranili.

Moramo se truditi, da bomo razvijali množični šport, kamor bomo lahko pritegnili vse. Šport naj služi zdravju in rekreaciji. Ali ni ravno plavanje tista zvrst, ki človeka ne le sprosti, ampak tudi zdravi? Koliko defektnih otrok imamo zaradi drže, koliko neplavalcev in koliko delavcev bi našlo po delu razvedrilo v vodi? Odločite se ni.

To je ena resnica, skoraj v podatkih. Pa poglejmo še drugo, ki se ne razlikuje veliko, morda v nekih čudnih načelih. Zakaj sta si lahko privoščila bazen Kranj in Ravne? Morda zato, ker nimata svojega predstavnika v prvi nogometni ligi? Gotovo je nekaj resnice tudi v tem. Ali pa so ljudje tam drugačnega mnenja?

Sicer pa, odkaj je nogomet množičen šport, da ga toliko podpiramo (kako — pozneje?). Je morda to množičnost, če na koncu tekme 5 ali 10 tisoč ljudi pobere izpod sedala časopis, na katerem so sedeli, in upričarja baklado zmagovalcu? Dve uri sedenja, zvižganja in kričanja (čeprav je za dihala to zdravje), še ne pomeni množičnega športa, še posebej, če se podi po igrišču le 22 ljudi. Nič nimam proti nogometu, dokler je res samo amaterski. Prav tako je vprašanje, če lahko govorimo o vrhunskem nogometu kot o nacionalnem športu. Najbrž ne, če sta na igrišču le dva Slovence, ker naš šport je smučanje, telovadba, atletika itd. Kako obravnavamo te zvrsti, ni treba še posebej govoriti. Bolj mačehovski odnos bi le težko imeli.

Zakaj torej DAJEMO denar za šport, če je ta nič drugega kot podjetje, ki samoupravlja. Imamo pravico podpirati takšno podjetje, ki ni rentabilno, četudi ostalih ne podpiramo. Ali to ne pomeni diskriminacije proti ostalim? Prav, pa naj bi bilo, če že mora, vendar le do te mere, da bi se sami vzdrževali.

Veliko je privržencev tega športa. Prav, če je res privrženec, bo pripravljn plačati tudi dvakrat večjo ceno vstopnice. Toda dokler je ta šport podjetje, se pa naj tudi vzdržuje sam in če treba, tudi tako. Če treba, pa naj zmanjšajo premije igralcem. Prav gotovo je potem vprašanje obstoja, toda če ni sposoben obstajati v taki profesionalni obliki in sam, naj izgine. Zakaj podpirati na račun drugih bolnika, ki mu ni pomoči?

Morda bi na današnje obliko tudi še pristal, ko bi ta šport tudi v svetovnem merilu kaj predstavljal in še posebej, če bi bile razmere, ki v njem vladajo, bolj zdrave. Niti malo ne pretiravam, če rečem, da so te razmere popolnoma gnile. Spomnimo se samo podkupovanj, ekscesov naših nogometnih zvezd itd. Se je kdo vprašal, kako upa štrajkati nogometaš, ki zasluži mesečno čez 300 starih tisočakov? Nogometaš, ki ga podpira družba, delavec. Ali ni to zasužnica socializmu in naši ureditvi? Koga goljufate, gospodje nogometaši?

Kje ste, delavci, ki zaslužite le 50 tisočakov, pa ne štrajkate? Zakaj? Temu bi se po domače reklo kriminal. Kriminal, ki ga podpiramo, ki ga nekdo podpira. Kriminal, ki ga DOTIRAMO iz družbenih sredstev, tudi iz žepa tistega delavca, ki zasluži SAMO 50 tisočakov.

Tako odhajajo milijoni. Milijoni za šport, ki bi naj bil množičen. Šport, ki bi nas naj dostojno zastopal tudi v svetu.

Za naše telovadce smo zbirali, da so lahko trenirali. Nas je kdo kdaj bolje zastopal kot telovadci ali če imepujem Cerar? Ostale panoge pešajo, ker ni denarja. Šole so brez telovadnic. Za bolnišnico zbiramo PROSTOVOLJNE prispevke! Nogometu dajemo... Nekomu jemljemo. S kakšno pravico?

Zakaj ne napravimo referenduma o tem, ali bo nogometni klub dobil dotacijo in bomo za bolnišnico zbirali ali obratno? Delavcu bi bili dolžni to storiti, njemu, ki ima otroke neplavalce, morda nezadostno razvite, ker je denar končno tudi njegov. Naj res družba odloča, naj odločajo proizvajavci.

Kako dolgo bo še obstajal absurd, da bo nogomet dobival dotacije, za bolnišnice, za človeka pa bomo prosjačili?

Morda nima šport samo dve resnici in dve plati. Gotovo jih je več. Prav gotovo pa bi težko našli nekaj podobnega, kot je pri nas privilegirana nogometa, in to na škodo ostalega športa, s katerim naj bi se bavili ljudje (v množini!), mladina. Današnji okvirji zahtevajo zdravega

človeka, zahtevajo aktivnega človeka, ki se bo ukvarjal tudi s športom. In to mu moramo nuditi, ker ima za to pravico. Šele potem naj sledi nogomet, ki je danes za nas, milo rečeno, luksuz. Sem za nogomet, vendar samo takrat, ko bomo iste možnosti nudili tudi ostalemu športu, ko ne bo imel več privilegirane položaja, ko bomo izenačili pojem šport in nogomet tudi pri blagajni. Do takrat pa, dokler bomo lahko le posedavali na tribuni, ne pa se imeli možnost predati tudi užitek plavanja, sem odločno proti nogometu, še posebej proti takemu, kot ga podpiramo mi.

F. Hedl

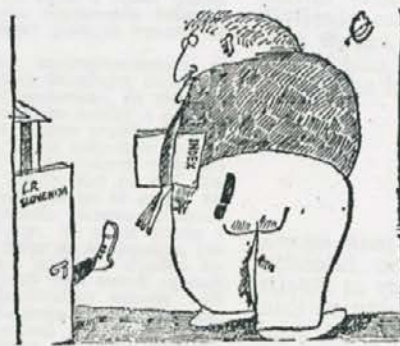

smo šovinisti?

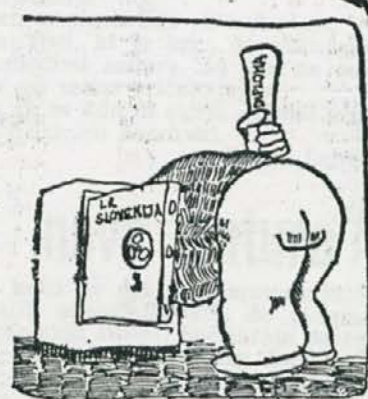
V 4. številki letošnjega letnika Katedre je Tomaž Kšela objavil nekaj vrstic o sklepu izobraževalne skupnosti SRS, ki je ukinila posojila študentom z nestalnim bivališčem v naši republiki. Tomaža Kšelo moti poleg sklepa izobraževalne skupnosti tudi to, da odbor ZS MVZ podpira to politiko. Sprašuje, ali smo zaradi tega mariborski študentje sploh člani ZSJ. Po njegovem mnenju sklep o posojilih tudi ni v skladu z našim pojmovanjem o medsebojnih prijateljskih in bratovskih odnosih.

Menim, da pisec članka ne pozna dovolj snovi, ki jo poskuša »kritično oceniti«. Vse njegovo poznavanje obravnavane zadeve izhaja iz kratkega zapisa v Delu, vendar sta v Delu pozneje sporen sklep obširno utemeljila predsednik UO Jože Slander in podpredsednik izvršnega sveta SRS dr. France Hočvar. Slander je najpomembnejše ugotovitve javnosti povedal tudi po televiziji in radiu. Nam Mariborčanom pa je vsekakor najbližji obširen in s podatki podkrepjen zapis Franceta Forstneriča v Večeru z dne 19. 11. 1968. Tam lahko vsakdo najde vse razloge, ki so privedli do sklepa izobraževalne skupnosti, in če hočem sam podati nekaj misli o tem, lahko le navajam že znana dejstva.

Vzrok za ukinitev posojil ni, kot si v drugih republikah razlagajo, slovenska narodna nestrpnost, marveč dejstvo, da so štipendije in posojila sestavni del kadrovske politike, ki se oblikuje od posameznih gospodarskih in drugih delovnih organizacij do republike. Poslanstvo nacionalnega sklada je v reševanju študentskih vprašanj na njegovem območju. Pomoč drugim republikam, ki je že tako v raznih skladih porazdeljena, pride pozneje. Številke zgovorno kažejo, da imajo v naši državi samo še Crnogorci v poprečju nižje štipendije, kot so pri nas. Najvišje štipendije so v Hrvaški — 290 dinarjev. Od 131 študentov iz

(Studentski list, Zagreb)

(Odgovor Katedre)

drugih republik, ki študirajo v Mariboru, pa je največ Hrvatov. Naša poprečna študentska štipendija je 188 dinarjev. Letos je zaprosilo za posojilo 1496 študentov s stalnim bivališčem v SRS, a ker ni dovolj denarja, jih dobiva samo 1331. Vendar študentje iz drugih republik, ki so dobivali posojila že pred junijskim razpisnim rokom, dobivajo sredstva še dalje. (V Mariboru je od 303 študentov, ki dobivajo posojila, 131 študentov iz drugih republik.) Prav tako je šla šestina vsega denarja, namenjenega za dotiranje študentskim domovom, za neslovenske študente. Več kot 200 slovenskih študentov si je moralo poiskati sobe pri zasebnikih, ki so dražje, ker v študentskem naselju zanje ni bilo prostora.

Razen Srbije ima Slovenija največ študentov iz drugih republik. Dejstvo je, da tudi najmanj Slovencev odhaja študirat drugam. V drugih republikah študira le 454 Slovencev. V Sloveniji študira 1705 študentov, ki niso iz naše republike.

Povzel sem samo nekaj najosnovnejših dejstev, ki utemeljujejo sklep republiške izobraževalne skupnosti. Sklep je na svoji seji podprlo tudi predsedstvo odbora ZS MVZ. Predsedstvo poziva k rešitvi nastalega položaja. Tomaž Kšela si to razlaga tako, naj bi slovenski študentje vplivali na izobraževalno skupnost, da bi le-ta sklep preklicala. Po njegovem mnenju se moramo vrniti v čas administrativnega socializma, ko so v Beogradu zaživljali, po republikah pa plesali. Naša družba se nenehno razvija in samoupravljanje postaja sestavni del našega življenja. Današnje pojmovanje o bratovskih odnosih ni več grajeno na samoopovedovanju. SFR Jugoslavija je federacija. Tega marsikdo z okorelo miselnostjo ne more ali noče razumeti. Slovenci smo najprej državljani SRS. Zal je se med nami mnogo hlapčevske miselnosti, ki so nam jo vcepili vsi gospodari od stare Avstrije naprej. Razvijanje bratovskih odnosov v SFRJ ni samo stvar enega naroda. Denar, ki odhaja za nerazvite, je bil najljepši prispevek Slovencev k utrjevanju prijateljskih odnosov. Tudi v Sloveniji imamo še nerazvita območja in zaradi raznih dajatev stagniramo v gospodarskem razvoju.

Čeprav sklep nima »narodno šovinistične« osnove, vsi prispevki v časopisju po drugih republikah govore v tem smislu. Nekateri sociologi menijo, da bodo narodi počasi izginili. Toda ta čas še ni prišel. Dogodki po vsem svetu kažejo živo prisotnost boja mladih narodov za svojo samostojnost. Slovenci ne želimo svoje države zunaj jugoslovanskega okvira. Želimo pa vso svobodo in možnosti za razvijanje v okviru SFRJ. Za cilj pa bo nedosegljiv, dokler bomo med seboj imeli ljudi, ki jim je slovenska »majhnost« izgovor za hlapčevstvo in takšni ali drugačni obliki. Z vsemi hočemo imeti prijateljske stike, zaradi tega pa ne smemo puščati vnevar Slovencev v Italiji in Avstriji. Slovenci se moramo znebiti svojega vsiljenega kompleksa majhnosti in nezgodovinskiosti. Slovenska zgodovina, predvsem še slovenska književnost, sta nam dovolj trdna opora.

Teh nekaj vrstic o slovenstvu ni namenjenih za podkrepitev sklepa o posojilih. So le odgovor na očitke nacionalizma. Mislim, da prispevki iz ene republike, ki napadajo sklep druge, najbolj škodujejo bratovskim odnosom. Tomažu Kšeli pa — mariborski študentje smo člani ZSJ, smo pa tudi člani skupnosti študentov Slovenije.

Jani Svajncer

quot capita tot sententiae

Odgovor M. M. Seruga in H. Stropniku

Mislil, da tov. Seruga ni popolnoma razumela mojega kratkega članka, ki je vzbudil tolikšno zanimanje. Prav zaradi tega tudi niha med dvema pozicijama, da ne rečem ekstremnima stališčema, ki ju bo skušala opravičiti s svojim objektivnim gledanjem na stvari. Gospod Stropnik mi zameri predvsem to, da imam o tem, kako se fantje odločajo za duhovniški stan, precej neizoblikovano mnenje, da ne rečem sležerno poigravanje s besedami neodgovornega posameznika. To je tudi predmet protesta tov. Seruge. Gospod Stropnik je jasen v tem, ko izraža svoje pozicije, in jaz ga razumem. Navdse rad imam jasnost, bistro in izkristalizirano mnenje, ker priznati morate, ni preveč tistih, ki imajo o neki stvari lastno mnenje, še manj pa takih, ki imajo svoj prav, in katerega priznavajo tudi drugi ljudje. Nisem pristaš starega jezuitskega gesla: kdor ni z nami, je proti nam, ker bi to bila potrditev anarhizma in nihilizma.

Kritika
Stiril sem jo v nekaj točkah, za katere mislim, da so moje bistvene »napake«, vsaj oba zgoraj omenjena kritika menita tako.

1. Delam probleme iz stvari, ki sploh ni važna.
2. Kritizirala moje subjektivno mnenje (mislim pa, tudi objektivno), da so semenišniki družbeno neaktivni.
3. M. Seruga piše: »Otrok, ki se mora vpisati, ali ki se po lastni želji vpiše v zavod, mora zadovoljevati z dobrim učnim uspehom, zatajevati svojo osebnost, če je prisiljen, družbeno prisiljen v vpis.«
4. Kritizirala moje mnenje, da je delo cerkve nazadnjaško.
5. Kritizirala nekatere »nepravilne« rabe besed.
6. M. Seruga trdi, da je dvostranost pri nas možna.

Morda sem kakšno bistveno stvar spregledal, za to se opravičam.

Odgovor
Idealisti negirajo primarnost materije in možnost spoznanja objektivnega sveta. Ne mogli pa bi narediti nič enega koraka, če bi se v praksi držali te teorije. To priznavajo, pogostokrat pa odvajajo teorijo od prakse in pravijo, da je prava človekova aktivnost teoretična, miselna. Ena izmed priljubljenih metod borbe proti materializmu je prenašanje nasprotij med idealizmom in materializmom na etična, moralna vprašanja. Engels pravi: »Fillster razume pod materializmom žrtje, pijančevanje, slo, skopuštvu, požrešnost, dobičkarstvo in prevare — na kratko vso tisto umazanijo, ki se jim na tihem sam vdaja, pod idealizmom pa razume vero v vrline, obče človekoljubje, v 'boljši svet', s čimer se hvale pred drugimi, medtem ko veruje sam v najboljšem primeru samo dolejo, ko doživi bankrot svojih rednih, materialističnih ekscesov«. Materialisti so vedno bili za moralne in etične družbene ideale, vendar ne gledajo na njih kot idealisti, ki jih izvajajo iz 'božanske narave človekove', ampak jih izvajajo iz družbenoekonomske osnove človekovega življenja.

Prvobitni človek ni znal pojasniti naravnih pojavov, od katerih je bilo odvisno njegovo življenje, zato jim je pripisoval nadnaravnost. Še danes primitiven človek zaradi neopoznavanja pravega bivanja družbenih in naravnih pojavov išče njih vzroke v božanski, duhovni sili. Zavedam pa se, da izvor religije danes ni le v tem, da si ljudje ne znajo razlagati naravnih pojavov, ampak je izvor in vzrok tega, da se je religija ohranila, pravzaprav živ konflikt osebnega in družbenega, religioznosti ni nič drugega kot specifičen občutek odtujenosti, negotovosti v družbi, občutek, ki vsiljuje vero v usodo. Engels je pravilno trdil, da bo obstajala religija do takrat, dokler bo država, ker obstoj države dokazuje, da je človek kot družbeno bitje zreduciran na sredstva »višje sile«, ki stoji nad posameznikom in družbo, da je človek odtujen.

»Ni kritike brez kritike kritike« (Albert Thibaudet)
Dialektični materializem negira druga filozofska stališča, vendar pa ima argumente, da pojasni njihovo zgodovinsko nujnost in možnost, da preceeni vrednost le-teh, medtem ko nikakršna druga filozofija ni zmožna, da bi isto naredila z dialektičnim materializmom.

Religija, ki je imela svoj racionalni smisel, ga je izgubila z razvojem filozofije. Izgubila je racionalni smisel kot iluzorna, fantastična dopolnitev omenjenega človeškega spoznanja in stihijaskomaterialističnega razumevanja. Postala je ovira, ovira spoznanja in razvijanju ljudske zavesti. Marx: »Religija je iluzorno sonce, ki se obrača okoli človeka, dokler se človek ne začne vrteči okoli sebe samega.« Marx in Engels sta dokazala, da bitje, ki določa človekovo zavest, ni njegovo fizično ali telesno bitje, pač pa njegovo družbeno bitje. To bitje je brez dvoma neko višje bitje kot človekova fizična osebnost, vendar ni duhovno, pač pa materialno.

Razredi, ki so preživeli in ki zapuščajo zgodovinski oder, sprejmejo idealizem kot svoj pogled na svet, ker niso zainteresirani za spoznanje materialne stvarnosti, za razvoj družbe, ker so zagovorniki starih družbenih odnosov. Zato je idealizem pogled reakcionarnih mas na svet. Buržoazija razvija najreakcionarnejše oblike idealizma, da bi zadržala stare oblike mišljenja in s tem stare forme družbenih odnosov. Materialistični pogled na svet je reakcionarjem nesprejemljiv, ker zahteva priznanje objektivne stvarnosti, take, kakršna je. To pa bi pomenilo priznati svoj nujen propad.

Borba proti idealizmu in njegovemu vplivu na široke ljudske množice je odločilnega pomena, posebno v sodobnih pogojih, ko pomeni borbo za zmago socializma v svetu. Kardelj: »Ljudje, ki stojijo na čelu socialistične borbe, morajo obvladati marksistično znanje, ki jim bo omogočilo, da v vsaki konkretni situaciji vidijo vzroke negativnega in da najdejo pravih sredstva borbe.«
Pa vendar priznavajo, da ima cerkev ogromen vpliv. Zakaj ga ima? Vzrok je mentaliteta odtujenega človeka, na kateri počiva religija.

1. Zaradi občutka nesoglasja med osebnimi in družbenimi interesi.
2. Odtujen človek (npr. malomeščan) se postavlja pasivno v družbenem življenju in izpolnjuje le družbene obveze, ki so mu nujno naložene.
3. Ne more razumeti družbenih procesov, ki se razvijajo v stvarnosti, v kateri živi, ne pozna »skrivnosti« tega sveta, družbene sile so mu zdijo tuje in zato misli, da je človekovo življenje odvisno od usode. Cerkev pa ni le zmes vsega negativnega, kakor sta me morda napak razumela tov. Seruga in gospod Stropnik. Kajti Marx je rekel o religiji tudi tole: »Religija je fantastična uresničitev človekovega bitja, ker človeško bitje nima resnične stvarnosti.

Borba proti religiji je borba proti tistemu svetu, čigar duhovna aroma je religija. Kritika religije je torej v ključ, je kritika 'solzne doline'. Nikoli in nikjer nisem napisal, da družba sili fante v duhovniški stan. To se pa da sklepati iz mojega sestavka.

Nihče izmed obeh kritikov ni pravilno razumel mojega sestavka. Hotel sem predvsem opozoriti na to, da tisti, ki že vse imajo, dobijo še več. V zvezi s tem pa sem opozoril na družbeno neaktivnost semenišnikov, kar upam še sedaj zagovarjati. Nikakršno časopiše, naj bo to v Mariboru ali Zadru, ne šteje za družbeno aktivnost. Delo cerkve pa dejansko je nazadnjaško. Ne morda v metodah dela (te so sodobne), učni pa tisto, kar ne vzdrži znanstvene kritike. Ugovarjate tudi zoper stavek: »... zagovorniki srednjeveškega mračnjaštva«. Kot odgovor citiram Lenina: »Vsem in najrazličnejšim izkoriščevalskim razredom sta potrebni za ohranitev oblasti dve socialni funkciji: funkcija krvnika in funkcija popa. Krvnik mora dušiti proteste in ogorčenje potlačeni. Pop mora tešiti potlačene, risati perspektive (to je posebno lahko delati brez garancije, da so takšne perspektive dosegljive), blažiti nejevoljo. Tako naj jih pomiri s to vladavino, jih odvrača od revolucionarnih akcij in spodbopava njihovo revolucionarno razpoloženje ter razbija njihovo revolucionarno odločnost.« Religiozne pojave pa ne smemo jemati a priori negativno. Ne smemo pozabiti, da je cerkev dolga stoletja obsegala celotno kulturno dejavnost. Vendar pa nič, kar je bilo v preteklosti zgrajeno, ni tako sveto, da bi bilo večno, nespremenljivo.

Ostro pa ugovarjam tezi, ki jo je tov. Seruga formulirala nekako tako: »... Če je dvostranost pri nas možna? Vsekakor. Dokazi so okrog nas. Povsod.«
KDOR VERUJE, HODI V CERKEV IN JE PREPRICAN, DA JE NJEGOVA USODA ODVISNA OD NEKE VIŠJE SILE, TA NI KOMUNISTI!

Tov. Seruga, premalo poznate program ZKJ, o katerem tako razpravljate in se pritožujete, da ga mladi komunisti ne poznajo. Možnost takšne dvostranosti je v njem popolnoma nemožna.

Morda vi poznate cerkev in njeno ideologijo zgolj iz tistega, kar ste slišali pri vcerouku. Mi smo jo spoznavali tudi med NOB! Res se o tem, ali je sprejemanje v ZKJ kampanjsko ali ne, lomijo kopja, ampak vi tega prav gotovo ne morete presoditi, ker iz vašega članka popolnoma jasno vidim, da te problematike ne poznate! Samo smejem se lahko vaši upotovitvi, da so v semenišku tisti fantje, ki so bili v osnovni šoli najboljši. Brez komentarja.

TOLERANČNOST JE PREDPOGÓJ DOLGEGA ŽIVLJENJA! ČE DOLGO SEKAŠ, MORA PASTI TUDI NAJDEBELEJSI HRAST!

Igor Zorič

formalna samouprava mladih

V času krepitve socialističnih samoupravnih odnosov v naši družbeni skupnosti se vse prerado dogaja, da pozabljamo na probleme samoupravljanja med mladimi, torej na probleme upravljanja, vodenja in organiziranja med bodočimi nosilci naše družbe. Vprašanje je, ali bodo ti mladi ljudje, ko bodo čez nekaj let na družbeno odgovornih delovnih mestih, lahko samoupravljali v ozkem pomenu besede, če se tega niso naučili v mladosti.

Kadarkoli govorimo o nizki zavesti samoupraviljavcev, se spominimo razmer, v katerih je večina današnjih neposrednih samoupraviljavcev dorasčala, ter ugotovimo, da resnično niso imeli možnosti, da bi se vsaj okvirno soočili s problemi samoupravljanja. Ti ljudje pa se danes trudijo in prenašajo svoje velike izkušnje, ki so si jih nabrali v svojem dolgoletnem boju z nepravilnostmi in protislovji v družbi in samoupravnem sistemu, na nas mlade. Kaj pa mi? Gledamo in brez zanimanja kimamo, ponekod pa še to ne. Ali bomo lahko stopili na mesta resničnih samoupraviljavcev brez vsakih izkušenj? To je vprašanje, ki ga iz dneva v dan bolj zanemarjamo. Ne zanemarjamo ga na papirju, pozabljamo ga v dejanjih. Samo bežen pogled v dijaško samoupravno skupnost na srednjih šolah nam potrdi zgoraj besede. V takšnih in podobnih institucijah mladih vodi delo eden ali pa morda majhna skupnica dijakov oziroma mladincev, ki nato ob popolni podpori mladincev samoupraviljavcev izpeljuje akcije. Kakšna pa je ta podpora, pa je vprašanje. Ne bom pretiral, če zapišem, da mladi samoupraviljavci samo nekritično in pasivno postajajo ter kimajo, kakor da so to imaginarni problemi, ki se jih prav nič ne tičejo. Očitno je, da si nekateri mladi ljudje predstavljajo samoupravljanje kot pravico izostajanja z mladinskih sestankov in poznejšega nekostruktivnega kritiziranja odločitev, ki jih zaradi svojega nezanimanja niso mogli preprečiti. Dejstvo je, da danes, ko so mladinske samoupravne organizacije samostojne, njihovo delo zavisi samo od dela nekaj posameznikov, ki pa ni kritično pregledano od večjega števila mladih samoupraviljavcev. Tako se lahko zgodi, da mladinci nastopajo kot predstavniki samoupravnih organizacij in razširjajo ideje organizacije, ki obstaja samo formalno, ne pa tudi dejansko. Mnogo mladih voditeljev se v tem času navadi, da se samo njihovo ideje uresničujejo in da drugi niso zmožni biti kritiki njihovih misli ter tako postanejo z leti »diktatorji« posameznim mladinskih aktivom.

Pri vsej tej svoji aktivnosti pa običajno zanemarjajo delo v šoli. Tako dobimo na eni strani mladinske voditelje, ki pa niso več vzorni dijaki oziroma vzorni mladi delavci, na drugi strani pa množica zaspanih mladincev, ki jim je delo v mladinski organizaciji zadnja stvar. Nemalokdaj pa se po vsem tem primeri še to, da nekateri začnejo kriviti za neuspešnost mladinske organizacije oziroma posameznega mladinskega aktivna njene voditelje. Slabo je, če človek sprevidi, da je uspešnost organizacije odvisna samo od njegovega dela in od vsiljevanja njegovih idej. Strahotno slabo pa je, če ljudje, ki bodo čez nekaj let stopili v center upravljanja in dogajanja vse družbe, nečejo delati in se učiti. Kakor se je treba učiti vsega, tako se je treba učiti tudi samoupravljati. Tega pa se lahko mi mladi naučimo le v mladinski organizaciji, s trdim in vestnim delom.

Kako pritegniti mlade k samoupravljanju? To je problem, ki vznemirja mnogo mladinskih voditeljev in tudi odraslih, ki se ukvarjajo s problemi mladih. Dejstvo pa je, da se dijaki spomnijo samouprave samo tedaj, ko jim odločite posameznikov, pa naj bodo to odločite pedagogov ali pa predpostavljenih v podjetju, niso pogodu. Toda ni glavni problem mladih boriti se proti nazadnjaškim posameznikom, ki so nazadnjaški po navadi samo v obeh mladih neodgovornih, ki se borijo zgolj za svoje lastne koristi. Vsi drugi in večji problemi nastajajo med mladimi, in za reševanje teh problemov je večina mladine nezainteresirana. Naloga

pedagogov, mladih komunistov in celotne družbe je, da pritegne mlade k samoupravljanju, da bodo lahko vedno in v vsakem trenutku nastopili kot en moč, kot ena misel in ideja, kot organizacija, ki je ne mučijo več problemi v njej sami.

Mnogo problemov je mladinska organizacija že razrešila, mnogo napak in nedoslednosti je že odpravljanih. Upam in prepričan sem, da bomo tudi problem mladinskega samoupravljanja, ne formalnega, ampak konkretnega, kmalu rešili.

MLADEN GORJANC

gledališče in mladi

Ze dolgo časa kljuje v meni. To je bolje rečeno od tistega trenutka, ko sem zvedel, da deluje v Ljubljani Mladinsko gledališče — Mladi oder. Na misel mi je prišlo, da bi se kaj podobnega dalo ustanoviti tudi pri nas v Mariboru. To gledališče bi bilo amatersko, sestavljeno iz dijakov in študentov naših šol. Seveda bi morali za to imeti nekoga, ki bi nas strokovno usmerjal, poučeval, skratka strokovnjaka. To bi lahko bil tudi kdo izmed članov mariborske Drame ali pa kdo iz vrst študentov. Največji problem pa so spet prostori. Morda pa vse le ni tako črno, kot je videti. Saj imamo prav blizu gledališča Klub mladih in njegovi prostori so res minimalno izkoriščeni. Pa se bo med vami oziroma nami mladimi spet našel kdo, ki bo rekel: »Tam se vendar prirejšajo plesi, plesni tečaji, glasbeni avtomat pa povzroča hrup.« Toda, kaj res ni nobene druge oblike zabave kot samo plesi? Ne, vem da ni tako! Vem, da bi marsikdo, ki še ljubi vezano besedo, zelo rad stopil pred občinstvo in si bi s tem morda ustvaril celo življenjsko pot. Vem tudi to, da nisem sam, ki bi si tega želel.

V Klubu mladih je sicer že obstajala dramska sekcija, vendar pa je z odhodom tovarišice Zore Hudalesove prenehala tudi njeno delovanje. Ta sekcija je pozivila že marsikatero proslavo, pripravila niz skupinskih recitacij, ki so dobro uspele.

Takoj se nam postavi vprašanje: »Ali v upravi kluba ni nikogar, ki bi delo tov. Hudalesove nadaljeval, ali ni nikogar, ki bi pomislil, da bi veliko mladih to želelo in prav rado delalo v taki ali podobni sekciji.

Morda bo ob teh vrsticah kdo sklonil glavo in misli: »Jaz sem tisti, ki je kriv, da kulturno življenje med mladimi zamira, da jim ne nudim tistega, kar od mene pričakujejo.«

Res bi bilo lepo, če bi kdo to storil, priznal svojo napako in jo poiskljal popraviti.

Zvone Lebar

nova matura?

Znano nam je, kako se pri nas spreminjajo učbeniki, od tistih osnovnošolskih, do gimnazijskih in visokošolskih skript. Spreminja pa se tudi matura, čeprav ne tako pogosto. Zrelostni izpit je velika prekretnica v življenju vsakega osemnajstletnika. Število predmetov, ki jih imamo na maturi, pa se spreminja.

Vse to je aktualno zadnje čase, ko se razpravlja o spremembah v našem šolstvu. Ne vemo, ali bo že leta 1969 nova matura, kakšna bo, ali bo obsegala več predmetov kot dosedaj in ali bo maturitetna naloga v sedanji obliki odpadla. To so takšna vprašanja, ki skrbijo vsakega četrtošolca, kajti večina se pripravlja na matura že celo leto prej in nenadna sprememba bi povzročila majhno krizo v njihovih pripravah. Seveda sem za novo matura, še celo, če bo res takšna, kot sem slišal, da naj bi bila: štirje predmeti, med njimi obvezna družbeno politična ureditev Jugoslavije. To je bilo potrebno, socialistična zavest in splošen pojem o naši družbeni ureditvi, njenem razvoju, samoupravljanje, vse to nam ni bilo znano tako, kot bi nam moralo biti. Samo: POVEJTE NAM, PRI ČEM SMO!

ZBASNIK DUSAN

KATEDRA, list mariborskih študentov, razpisuje

1. mesto sekretarja(ke)
2. mesto strofepiske

Kandidat za sekretarja(ka) mora biti študent VEKS.

Prošnje prinesite osebno v uredništvo do 20. decembra.

petdeset let po cankarjevi smrti

VRHNIKA, ZIBEL MOJA, MATI IN MLADOST

Foto: E. Hartman

Ni da bi še mi veliko pisali o njem, ko so to opravili že drugi listi ob pravem času. Niti bi ne bilo prav, da bi iz njegove literarne zgradbe pullili kamenje in kamenčke zato, da bi lahko z njimi kamenjali svoje nasprotnike. Danes je pri nas že kar v modi, da vsak prav rad citira Cankarja; izbere samo tisto, kar potrebuje za polemiko (in kakšne so naše polemike, vemo vsi), citira v pravem trenutku, češ že Cankar je vedel, kakšni ste. Mlajši radi izbirajo tiste citate, s katerimi lahko argumentirajo svoje spopade s starejšimi, ki že (s Cankarjevimi besednim zakladom) uvažujejo razmere, izberejo kaj o šentflorjancih in dvojni morali, o nerazumevanju moderne literature, tradicionalni slovenski zabitosti in še kaj. Starejši grmijo s Cankarjevimi stavki, kako je Cankar jasno povedal, da umetnost brez vsebine in ideje ni nobena umetnost, da je le larpurlatistično igrčkanje, radi pokažejo Cankarjev boj za boljše resnično stvarno življenje, ne pa da se mladi lovijo za praznimi sencami. Politiki bodo radi citirali Cankarjeve misli o federativni državi bratskih narodov, o roki, ki bo kovala svet in o narodu, k si bo pisal sodbo sam. Prilastili bi si ga najbrž radi tudi slovenski klerikalci, kot so si ga nekoč med vojnama že poskušali.

K sreči iz vseh takih citatov še vedno privre Cankarjeva moč in s tem največkrat lepo zakrije namen selektorjev. Začudeni zapazimo, da so vse njegove jedke besede resnica največkrat za nas vse, tako ali drugače. Zato je recimo izbor Cankarjevih polemičnih in satiričnih tekstov izpod peresa mariborskega profesorja (ki mu ja ne moremo očitati gornjih grehov in slabega namen) našel tak odmev in je aktualen za vse. Hahljajo se ob njem eni in drugi; to pa je dokaz, da je Cankar še vedno kar precej živ med nami.

Še enkrat bi torej vprašal o moralnosti takega iskanja citatov, ki mi naj pomagajo v neki konkretni polemiki. Ali je treba sprejeti in poznati Cankarja vsega ali pa ga pustiti pri miru. Ko iščemo primerne stavke, da bi pokazali na dvojno moralo, na »uvaževanje« razmer, na »tradicionalno zabitost« recimo svojih starejših sogovornikov, navadno pozabimo, da je Cankar do vratu tičal v slovenskih socialnih problemih, da je iskal stik z delavci, da je veliko razpravljal o skupnosti jugoslovanskih narodov; mi pa radi zamahnemo, češ da so to zastareli slovenski kompleksni manjvrednosti in prisegamo na neki intelektualističen svetovljanski nivo, na beg od resničnosti. Ne verujemo v poslanstvo besede in literature, ki je postala le reč ali stvar, ki nima nobenega večjega poslanstva... tedaj smo za sto klafter od Cankarja. Takrat ga moramo odkloniti skoraj v celoti; toda ne, raje ga dovolj ne poznamo in raje izbiramo naboje iz velikega opusa. Predlagam pa: ali eno ali drugo.

Tudi te Cankarjeve besede, ki smo se jih odločili tu zabeležiti, nimajo namena napadati koga posebej, niso naperjene proti »starim« ali proti »mladim« v literaturi, niso naperjene proti literaturi, niso naperjene proti politiki, so za nas vse, naj bojo soočenje s Cankarjem, našimi proslavami, govori, z nami vsemi brez vsakega dodatnega namena, saj bi sicer postale to, kar smo označili za izrabljanje. Koliko veljajo za nas in naše proslavljanje Cankarja, njegove besede o Trubarjevih slavnostih?

»Tako se letos ne spominjamo samo Trubarja in reformacije, temveč tudi Hrena, njegovih biričev in njih slavnih del. Stiri-stoletnica Trubarjevega rojstva je hkrati tristoletnica smrti mlade slovenske kulture — nasilne smrti ali umora, ki ga je izvršil nad njo škof Hren po naročilu rimske cerkve.

Ta dvojni spomin slavimo v letu, ko se dan za dnem jasno izkazuje, da je naš narod dandanašnji veliko bolj narod škofa Hrena nego pa narod Trubarjev... Na žalost je treba povedati: celo med tistimi, ki bodo letos slavili Trubarjev spomin, med tistimi, ki bodo na večjo Trubarjevo čast prirejali veselice, plesne venčke ter stavili spomenike — celo med tistimi jih bo veliko in jih bo največ takih, ki bi, da so živel ob Hrenovih časih, hodili za jezuitsko procesijo ter stali ob Hrenovih kresovih.

Nevarnost, da jadramo s polnim vetrom nazaj v sedemnajsto stoletje je očitna; tako imenovano napredno meščanstvo pa se ne gane, kvečjemu le milo zamijavka ter prosi milosti in kompromisa.

Naše slovensko naprednjaštvo, kolikor ga je še, bo letos slavilo Trubarja — letos, v istem letu, ko sklepa z Rimom in njegovimi služabniki kompromise na vseh koncih in krajih...»

Soočenje s Cankarjevimi slavnostmi je torej tudi za nas izpraševanje vesti. Bi bili mi v Trubarjevih časih bliže Trubarju ali škofu Hrenu? Bi bili v Cankarjevih časih na njegovi ali na Govekarjevi ali na strani škofa Jegliča, ki je sežgal Cankarjevo knjigo. Bi bili z njim ali s slovenskim »naprednim« liberalizmom. In čigavi potomci smo danes: Hrenovi ali Trubarjevi, Cankarjevi ali šentflorjanski. Kdo si ti govornik, ki se preko mikrofona pel Cankarjevo slavo in z njegovimi besedami kamenjal druge; kdo si ti mladenič, ki s sekuro mahaš po slovenskem kulturnem in političnem prostoru in misliš, da je hrup boj, kdo si ti, ki to bereš, mariborski študent? Ti, ki s peresom izpoveduješ svoje misli, ki s peresom sekaš glave, se nisi prilagodil modi, trikrom, avtoritetam mlajših ali starejših, kajti Cankar pravi tudi to: »Zmeraj sem bil prepričan, da je edini poklic umetnika kritika in boj... Umetnik, ki se prilagodi, ni več umetnik.«

TONE PARTLJIČ

Svečeno novo leto vam želijo:

ZDRUŽENJE MVZ
 ODBOR ZŠ MVZ
 ZADRUGA ŠTUDENTOV IN DIJAKOV
 KUD ŠTUDENT
 KATEDRA

Zadruga študentov in dijakov je imela pred kratkim svojo prvo skupščino, kd se je udeležilo polnoštevilno samo vodstvo zadruge, ostale študente, predavatelje in vodstva raznih političnih organov pa naenkrat njeni problemi in samoupravna pot ne zanimajo več. Ali se ne zavedajo vsi, da se samoupravljanje ne začne z obrekovanjem po vogalih, gostilnah in po zaprtih kabinetnih sestankih.

ZK načelna organizacija in da je kot taka obravnavala zadrugo študentov na partijskih sestankih po posameznih višjih šolah. ZK nas kljub svoji načelnosti ni vabila na noben takšen sestanek, čeprav bi imeli tudi mi kaj povedati, zato smo tem bolj upali, da se bodo vsaj naše skupščine udeležili in tudi nam povedali, kar lahko drugim. Z naše strani je v redu, ker smo upoštevali splošni demokratični princip, da je potrebno omogočiti in zagotoviti aktivno sodelovanje vsakega posameznika ali organa. Naknadnih (ne)opravičil ne sprejemamo!
(Zadruga)

Na skupščino zadruge študentov in dijakov smo vabili tudi ZK višjih šol, ker verjamemo, da je

v maribor 6, v m. soboto nič dipl. ekonomistov!

Pogovor KATEDRE s prof. dr. DANILOM POŽARJEM, direktorjem višje ekon.-komercialne šole v Mariboru o možnostih za uvedbo druge stopnje na VEKS ter o nekaterih drugih aktualnih študentskih problemih.

Katedra: Znano je, da se zavzimate za uvedbo druge stopnje na vaših šolah. Kakšni motivi so vas privedli do tega?

Predvsem potrebe naše republike po diplomiranih ekonomistih. O tem govori naš elaborat na več desetih straneh. Poglejmo npr. viden podatek: podjetje Slovenijales v Ljubljani je razpisalo več mest za diplomirane ekonomiste. Na razpisana mesta sta se prijavila le dva upokojena dipl. ekonomista, čeprav ostane v Ljubljani več kot polovica dipl. ekonomistov z ekonomske fakultete. Ekonomski center v Mariboru je štirikrat razpisal mesto diplomiranega ekonomista. Do danes še ni prijave. Po statističnih podatkih dobi Maribor z ljubljanske ek. fakultete le 6 dipl. ekonomistov na leto, Murska Sobota pa nobenega.

KATEDRA: VEKS je šola tako imenovane podjetniške smeri. Ali lahko v kratkih obrisih orišete razloček med tovrstnimi šolami in šolami, kot je ekonomska fakulteta v Ljubljani.

Glavni razloček med ekonomsko fakulteto in VEKS je v tem, da je študij na EF enoten, na VEKS v Mariboru pa stopenjski, ker gradimo drugo stopnjo na prvi stopnji. Dokaz za to: naši diplomanti, ki se hočejo vpisati v peti semester EF, izgubijo leto dni za diferencialne izpite. Menim, da je že iz učnih programov obeh šol razvidno, da bi imel dipl. ekonomist VEKS več specializiranih predmetov in izpitov podjetniške smeri, brez ózira na to, da bo moral imeti vsak naš študent druge stopnje določeno predhodno prakso v gospodarskih organizacijah. Kolikor sem izvedel iz razgovorov z našimi diplomanti, ki študirajo na EF v Ljubljani, bodo pedagoške metode na VEKS v Mariboru mnogo bolj prilagojene izobraževanju dipl. ekonomista podjetniške smeri.

KATEDRA: Pred kratkim ste na neki seji omenili, da se EF v Ljubljani ne strinja z uvedbo druge stopnje v Mariboru.

EF v Ljubljani se ne strinja z uvedbo druge stopnje v Mariboru, ker meni, da bo lahko sama rešila problem pomanjkanja dipl. ekonom. v naši republici in ker meni, da že ona izobražuje podjetniški profil dipl. oec. v posebni smeri na drugi stopnji. Naš elaborat in sestanek s predstavniki največjih podjetij Slovenije junija na gospodarski zbornici v Ljubljani ter izjave predstavnikov drugih gosp. organizacij kažejo, da so potrebe po dipl. oec. večje, kot je kapaciteta EF. Prepričani smo nadalje, kar sem že omenil v odgovoru na prejšnje vprašanje, da obstajajo bistveni razločki med profilom, oec., ki ga vzgaja VEKS, in profilom, ki ga vzgaja EF.

KATEDRA: Prosim vas za odgovor na vprašanje širšega karakterja. Študentski nemiri junija in drugi znaki pravijo, da je naš visokošolski sistem zastarel in nefunkcionalen. Ali menite, da bo zakon o visokem šolstvu spremenil razmere v pozitivno smer?

Če bo skupščina SRS sprejela predloge združenja mariborskih visokošolskih zavodov, ki predstavljajo nekakšne amandmaje na sedanji osnutek zakona, se bodo razmere spremenile v pozitivno smer samo glede razvoja znanstveno raziskovalnega dela na višjih šolah. Mnenja sem pa, da je zakon premalo konkreten glede sodelovanja študentov v samoupravi na visokošolskih zavodih.

KATEDRA: Kaj pravite na to, da mnogi profesorji predavajo zgolj tako, da berejo iz skript in knjig?

Menim, da tak profesor ni pedagog. Ni namreč rečeno, da je neki znanstvenik tudi dober pedagog. Po mojem je pedagoški element na visokih šolah premalo poudarjen. To seveda negativno vpliva na izobraževanje študentov, ker je znana stvar, da mora biti v vsakem predavanju za študenta osnova motivacija, ki jo je mogoče naglasiti le z živahnim in temperamentnim predavanjem, zelo težko pa s čitanjem. Čitanje ima za posledico tudi negativni psihološki učinek na študenta, ki nehoti dobi vtis, da profesor ne obvlada snovi. Ne izključujem pa potrebe, da je treba včasih tudi kaj prebrati, ko gre za podajanje natančnih formulacij.

KATEDRA: Študente po vsem svetu je v zadnjih letih prevzel revolucionarni nemir. Zahtevajo spremembe, tako na univerzah kot v družbeno-političnem življenju. Kaj menite o tem, da mnogi študentje demonstrirajo pod etiko maoizma in stalinizma?

Menim, da taki izpadi niso na mestu, pa čeprav morda hočejo nakazati in poudariti željo po revolucionarnih spremembah. Vendar pa smatram, da samo revolucionarne spremembe še ne pomenijo napredka. Pomislimo samo na primer, kakšne posledice bi imela pri nas takšna kulturna revolucija, kot so jo izvedli Kitajci, ko so pri tem pozabili na dostojanstvo človeka, ki ga je treba po mojem mnenju spoštovati, dokler bo človeštvo živelo. Bolj koristno bi bilo v takšnih demonstracijah konkretno pokazati na napake in nakazati konkretne rešitve. V takem primeru smatram, da bi s študenti korakalo veliko število profesorjev.

KATEDRA: V zadnjem času opažamo vse ostrejša napada na študentski tisk. Vse večji pritisk je tudi čutili s strani mnogih komunistov, ki bi se morali takim pojavom prvi postaviti po robu. Se vam ne zdi to grobo kršenje svobodnega izražanja mišljenja?

Ne odobravam napadov na študentski tisk, ki gre za kršenje svobodnega izražanja mišljenja, ki se bori za izboljšanje življenja človeka in kulturnih, zgodovinskih in drugih vrednot. Ne strinjam pa se s svobodnim izražanjem mišljenja, ki tepta častno tradicijo nekega naroda (na primer prikazovanje naših partizanov kot oskrunjevalcev), ki grobo diskvalificira ljudi, ki so in še sedaj nekaj pomenijo v naši kulturi (pa čeprav so danes stari), sem pa za vsako kritiko zoper vsakega v mejah dostojnosti in človeškega dostojanstva. Premali narod smo, da bi si lahko privoščili teptanje naših tako skromnih tradicij.

B. Zavrnik

NOBENE ZADREGE VEČ KAJ PRIPRAVITI ZA KOSILO ZA TO ALI ONO PRILOŽNOST. PRIPRAVITE LE TESTENINE, IN TO KVALITETNE »INTES« TESTENINE.

ZIVILSKI KOMBINAT

intes

MARIBOR, MELJSKA CESTA 19

Nabava — prodaja

TOVARNA PERILA IN KONFEKCIJE

Pik

MARIBOR

priporoča svojim potrošnikom: kvaliteto moško srajco iz ameriškega blaga permanentpress.

Ta ameriška tkanina je sestavljena iz mešanice najfinejšega ameriškega bombaža in sintetične dacron.

Srajca je primerna za dva — za ženo in moža

— za ženo, ker je ni potrebno likati,

— za moža, ker se v njej prijetno počuti.

Pri nakupu zahtevajte kvaliteto moško srajco art. OLIMPIADA

tovarne »PIK« iz Maribora,

ki želi svojim potrošnikom in poslovnim prijateljem

srečno in uspehov polno novo leto 1969

R A Z P I S

ZADRUGA ŠTUDENTOV IN DIJAKOV, MARIBOR, OB PARKU 5, razpisuje honorarno delovno mesto:

upravnika

POGOJI: študent-ka II. letnika ali absolvent-ka mariborske višje šole, ki pozna principe gospodarjenja podjetja ter je več(a) v iskanju stikov z njimi in ki delno obvlada finančno poslovanje.

Za razpisano delovno mesto je pogoj, da kandidat sklone honorarno delovno razmerje za najmanj eno leto in da obvlada slovenski jezik. Osební dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov zadruge. Pismeno prošnjo s frekvencijskim potrdilom in kratkim življenjepisom pošljite najkasneje do 6. decembra 1969 na Zadrugo študentov in dijakov.

katedra

LISI MARIBORSKIH ŠTUDENTOV IZDAJA ODBOR ZS MVZ

KATEDRO UREJA UREDNIŠKI ODBOR: OGA CERIC, DRAGO JANCAR, IVO RUDOLF, BRACO ZAVRNIK, JANEZ GUJI, BOGO CERIN (FOTOREPORTER)

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO JANCAR

TEHNIŠNI UREDNIK: MARJAN ZMAVC

SEKRETAR: ERVIN HARTMAN

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: ŠTUDENTSKI DOM, OB PARKU 5 — TEL. 22 004 —

CENA IZVODA 50 PAR (LETNA NAROCNINA 10 ND. ZA USTANOVE

IN PODJETJA 15 ND) — ŽIRO RAČUN 518-678-348

NENAROCENIŠKI SLIK IN ROKOPISOV NE VRACAMO

TISK: CP MARIBORSKI TISK

stran 2

ZADEVA: FINANCIRANJE LETNIKA 1968/69

Na vašo vlogo z dne 2/10-1968, s katero prosite za finančno pomoč v višini 10.000 din za izdajanje letnika 1968/69 vam sporočamo, da je o njej razpravljala svet za programiranje in finance na seji dne 18/11-1968, vendar zaradi težke finančne situacije v proračunu ni mogel najti sredstev za ugodno rešitev prošnje. Njegov negativni predlog je potrdila tudi občinska skupščina na seji dne 25/11-1968.

Tole obvestilce smo dobili pred kratkim. Pot do tega koščka papirja je bila dolga in naporna. Katedra je občinsko skupščino že velikokrat prosila za pomoč. Uredniki smo hodili od Poncija do Pilata (Od Zlendra do Požarja), da bi izprosili tale ubogi milijonček. Seveda sedaj ni, kot kaže, prav nič več važno, da nam je tovariš predsednik občinske skupščine osebno zagotovil, da za občino takle denar ne bo prevelik izdatek in da smo lahko brez skrbi. Tudi ni več važno, da nismo bili brez skrbi, kajti svet za finance je našo prošnjo kategorično odbil (baje celo brez razprave). Tudi ni več važno, da nam je podpredsednik skupščine tovariš Stojan Požar obljubil, da bomo na seji občinske skupščine lahko svoj predlog ponovno utemeljevali. Ker pa smo bili takrat še manj »brez skrbi«, smo zbrali 600 podpisov volivcev študentov in drugih bralcev, ki so od občinske skupščine zahtevali, da prošnjo Katedre ponovno preuči in ji odobri pomoč v višini 10.000 din. Res, sedaj ni več važno, da nam je tedaj tov. Požar dejal po telefonu, kako ti podpisi niso potrebni, ker bo občinska skupščina tako ali tako o prošnji razpravljala, seveda pa nas bodo še poprej obvestili. No in potem je bila nenadoma seja skupščine, na kateri so razpravljali o rebalansu proračuna in dobili smo tale papirček. Sicer pa sedaj ni več važno. Važno pa je, da sedaj vemo, kakšna je demokratična in samoupravna pot do denarja. Razpisali bomo referendum za pomoč študentskemu tisku. Mogoče bi pa ta uspel!

Uredništvo

razgovor o študentskem tisku

NA POSVETOVANJU O ŠTUDENSKEM TISKU, KI JE BIL PRED DNEVI V BEOGRADU, SMO PRISOTNI UGOTAVLJALI

- da mladinski in študentski tisk pomeni eno najmočnejših orožij za politizacijo mladih;
- da je zaskrbljujoče, ker ga mladi premalo bero;
- da je še bolj zaskrbljujoče, ker študentski tisk izhaja skorajda ilegalno;
- da družba ne pozna dovolj njegove vrednosti, kar se kaže v materialni (ne)stimulaciji;
- da so razmerja med uredništvom in izdajatelji pogosto nevzdržna, ker izdajatelj meni, da sredstva podeljuje na m e n s k o v smislu pisanja, ki je izdajatelju pogodu;
- da politične organizacije zavzemajo proti študentskemu tisku stališča, kakršna nikakor niso v interesu naše družbe, ki potrebuje revolucionarno akcijo in kritiko;
- da je sodelovanje med posameznimi listi pomanjkljivo in ga bo treba pospešiti;
- da sta se izoblikovali dve izhodišči za »enotno« akcijo študentskih listov:
  1. nastopati moramo z enotnim idejnopoličnim programom in z enotnim gledanjem na probleme v naši družbi;
  2. potrebno je tudi med nami uveljaviti načelo pluralizma, kajti naša stališča so z ozirom na okolje, v katerem delamo, različna;
- da se študentski tisk ne sme institucionalizirati;
- da so uredništva samostojna telesa, na katera nima nihče pravice pritiskati ali kakorkoli vplivati;
- da študentski tisk ne more konkurirati velikim časopisnim koncernom, ki imajo v zakupu javno mnenje;
- da ortodokсни branitelji sistema pogosto grešijo, ker ne reagirajo racionalno in v skladu z interesi naše družbe, marveč pogosto alarmantno, celo bi bilo mogoče reči — paranoično.

OCVIREK

Dragi bralec, pred dnevi je prišel k meni starček, oh dragi bralec, starček, in ko bi ta starček, dragi bralec, težko je razumeti, pri nas, da se kaj takega dogaja, dragi bralec, v Avstriji je to čisto drugače, dragi bralec, tam ponorijo od navdušenja, dragi bralec, če prideš k njim, to je neverjetno, dragi bralec, prijateljica, ki redno kupuje, dragi bralec, hrano za kanarčke, dragi bralec, ona to dovolj dobro ve, dragi bralec, sicer pa sami povprašajte, dragi bralec, veste, srce me zaboli, dragi bralec, če vidim kaj takega, dragi bralec, prišel je k meni, dragi bralec, in je rekel, da soseda, dragi bralec, hoče nekaj drugega, dragi bralec, jaz pa vem, kaj je treba, dragi bralec, kje je davčna uprava, dragi bralec, pomisli, dragi bralec, ko bi jaz, dežurni reporter, dragi bralec, ne vedel, kaj se pravi odpravljati napake, dragi bralec, ja kdo pa bi jih še sploh odpravljali, dragi bralec.

dežurni reporter

pripombe k odgovorom

Verjetno je prav, da na odgovore tov. Jančarja na nekatera moja vprašanja in pripombe (Katedra št. 5. od 25. 1. 1968) dodam še nekaj svojih komentarjev.

Najprej moram ponoviti (čeprav sem to že dovolj jasno povedal v zgoraj omenjenem sestavku), da je bil moj osnovni namen spodbuditi avtorje, odnosno urednika, da bi nekoliko jasneje izrazili in bolj konkretizirali svoja stališča glede vprašanj, ki jih obravnavajo v omenjenih prispevkih, dalje, da je bila moja osnovna pripomba v tem, da taki članki, ki dopuščajo zaradi nejasnosti, pavšalnosti odn. prevelikega posploševanja različna tolmačenja, lahko povzročijo pri povprečnem bralcu več škode kot korist. Povedal sem tudi, kaj je bilo v omenjenih sestavkih takega, kar je po mojem mnenju lahko vzbujalo nejasnost, dvome ali celo sume. Pri tem nikakor ni najvažnejše, kako sem te članke sprejemal jaz osebno, temveč je veliko važnejše, kakšne odmeve pušča tako pisanje pri množici bralcev »Katedre«. Moja pripomba se je nanašala (in se še nanaša) prav tako na nekoliko poenostavljena tolmačenja (da ne rečem »barantanja«) z nekaterimi življenjsko pomembnimi pojmi, kot npr. revolucija, pluralizem, zveza komunistov in pod., ki imajo poleg svojega kompleksnega pomena (tudi za literarno, verjetno pa mnogo manj za nogometno področje) še vedno svojo veliko težo in predvsem velik pomen za politično področje. Zato menim, da ni bilo prav nič narobe, če sem pisec omenjenih člankov opozoril, da je pri uporabi in tolmačenju takih in podobnih pojmov potrebno biti nekoliko ali pa dosti preciznejši, konkretnjši in jasnejši, da ne bo prihajalo do nesporazumov in drugih nepotrebnih posledic.

Alli so bila moja vprašanja, pripombe upravičene ali ne, preoste ali premile (kot menijo nekateri), prepuščam presoji bralcev »Katedre«. Za uteho, da pa vendarle nisem bil preveč »krivičen«, pa imam določena priznanja tov. Jančarja samega (ki sicer v glavnem na svojstven način odvrta s sebe vsako »krivdo«, vendarle pa tu in tam priznava, da je tudi sam povzročil tako zastavljanje vprašanj in tovrstne pripombe). Vsekakor pa odklanjam namen vnaprejšnje politične diskvalifikacije tov. Jančarja, kar bi mi on sam rad pripisal. Mnenja sem namreč, da se nekdo lahko politično diskvalificira sam po sebi, z določenimi političnimi dejanji, izražanjem in propagiranjem takšnih ali drugačnih političnih stališč, ki jih ljudje ne sprejemajo in ne ocenjujejo za napredna in praksa ne potrjuje za pravilna, ne da bi pri tem bilo potrebno politično diskvalifikacijo ustvarjati umetno ali od strani.

Drugače pa se moram tov. Jančarju v svojem imenu in v imenu vseh tistih, ki so želeli dodatnih pojasnil glede omenjenih člankov, zahvaliti za odgovore na moja vprašanja in pripombe in menim, da so tako njegovi sestavki samo pridobili na vrednosti. Po nepotrebnem in zaman pa je tov. Jančar iskal v mojih pripombah »čarovnice«, zato, ker jih tam ni bilo. Njegovi odgovori in pojasnila bi brez tega bila vsekakor bolj cenjena, kot so sicer.

Opomba: O načelnih, vsebinskih vprašanjih, ki jih je ta razprava sprožila, bi želel še razpravljati, izmenjati mišljenja in tudi, če bo potrebno, polemizirati — vendar, da ne bi bil predolg, raje kdaj drugič.

Cajkno Zvonko

Brčkone je od tistega, ki dokazuje in interpretacije sprejema, odvisno, ali jih bo sprejemal ali ne. Kdor se a priori odloči za svoje stališče, mu še tako tehtna dejstva ne morejo razpirati nekega sveta in načina mišljenja. S tem seveda nimam v mislih samo Zvonka Cafuka. Kaj pa je poskus politične diskvalifikacije in kaj ne... to vprašanje bo res bolje prepustiti bralcem.

Drago Jančar

in za jezdecem sedi črna smrt

Pozni november.

Bilo je še precej zgodaj, tako da je bilo jutro še bolj megljeno, turobno in vlažno. Zdelo se mi je, da čutim v zraku vonj snega in sodre.

Za hip sem obstal pred precej visoko ograjo, se ozrl, da bi videl, če me kdo opazuje, nato sem se pognal prek. Res je, da sem pustil kos plašča na žičnatih trnih ograje, toda že sem zaslišal skozi mrzle zidove visoke pobožnosti, ki so prtajeno zvenele tudi na vrtu pred hišo, ki se je brez sramu bohotal z golimi vejami sadnega drevja in kapljami rose, ki je padala in zmrazovala skoraj neopazno.

Hiša je precej velika, skrita s svojim vrtom, med drugimi še večjimi. Kakor da je sploh ne bi bilo. Kdo ve za tiste mrzle, vlažne zidove, skromne, da ne rečem revne sobice, kjer prebiva, študira in ustvarja mlad genij, nepoznan in zapuščen v svoji bedi in samoti.

Kdo je to?

Kaj dela?

Kako živi?

Prav, povedal bom kaj več o njem.

x x x

»Lepo, da si me spet enkrat obiskal,« me je pozdravil z izkrenim nasmehom v očeh. In spet se mi je zazdelo, da prihaja od nekje daleč, zgoraj...

V isti sapi je še dodal, naj kar obdržim plašč na sebi, ker mi obljubi, da mi ne bo vroče. Opazil sem novo sliko na steni: neskončna sinjina, nekje v neprostoru krsta in dogorevajoča sveča in slaboten, zelo slaboten soj, ki ga požira sivina.

Tisti dan sem izvedel, da misli komponirati dve skladbi na Cankarjevo pesem in črtico. Ugotavljala sva, da bi se jih dalo tudi javno izvajati v okviru proslave 50-letnice smrti velikega umetnika in genija.

Bila sva vedno bolj navdušena. Maks je že spet sedel za klavirjem in mi igral svoje teme ter jih razvilal.

Potem sva se nekaj časa boksala, da si je ogrel od mraza premrle roke. Zleknil sem se na njegovo posteljo; vedel

Maks Strmčnik

Foto: B. Cerin

sem, zdaj mi bo igral Bacha, dokler mu ne bodo roke spet odrovenele.

»Kako podobna sva si s Chopinom! Prav tak mezinec imam kakor on,« je ugotovil Maks, ko sva kadila cigareto. Med tem je povedal še nakaj duhovitih stavkov, kakršne zna samo on.

Spremljal me je do vrtnih vrat in jih odklenil.

»Poletil je tu čudovito,« je rekel, »zdaj pa bom kmalu lahko delal samo še v postelji. Ti prekletli stari zidovi, nikoli pregreti, so tako hudičevo mrzli.«

Zdaj mi ni bilo treba plezati preko ograje. S toplo, toda malce grenko mislijo v srcu sem odšel v deževen dan. Zmotil sem se. Ni bil sneg in sodra, tisto kar sem čutil zjutraj. Se ne...

x x x

Maks Strmčnik ali MaStr, kakor mu pravijo nekateri, letos končuje srednjo glasbeno šolo v Mariboru, kjer velja za najboljši nadarjenega dijaka, ne samo v generaciji svojih sošolcev. Star je dvajset let. Njegova edina in največja želja je študij kompozicije. Preživlja se s skromnimi denarnimi prejemki, ki jih dobiva od staršev. Doma je iz Mežice na Koroškem. Stipendije ni nikoli sprejemal, sam pravi, da tudi ni prosil zanjo.

x x x

Potem je neke noči padal sneg in tista sredi je prišla tako hitro. Sreda, 11. decembra 1968.

D. Obljetnica Cankarjeve smrti.

V dvorani centra za glasbeno vzgojo v Mariboru so se zjutraj zbrali dijaki tega zavoda in nekaj profesorjev, da počastijo spomin na prvega velikana slovenske besede.

Skoda, res škoda, da je šel ta dogodek tako neopazno mimo. Lahko bi povabili vsaj po nekaj predstavnikov iz drugih šol, da bi enkrat videli, kakšna naj bo proslava, da je vredna tega imena. Čeprav so jo organizirali, sestavili in izvajali dijaki sami in to v zelo kratkem času, je izzvenela tako prepričljivo in zaokroženo, da so maloštevilni poslušalci, glasbena šola ima zelo malo dijakov, profesorjev pa je bilo tam le pet ali šest (so bili zadržani ali so toliko nezainteresirani za delo svojih dijakov, za njihovo kulturno umetniško dejavnost, ki se je posebno ob tej priliki pokazala na res visoki ravni), bili skoraj več kot navdušeni. Osrednji točki programa, Strmčnikovi skladbi, sta poželi tolikšen uspeh, da so ju morali v celoti ponavljati. Za uspeh in visoki nivo proslave gre zahvala tudi profesor Hrenovl. Izvajalci in mladi skladatelj, ki se je sicer samo v Mariboru prvič javno predstavil, se ji iskreno zahvaljujejo za razumevanje in sodelovanje. Zal jim je le zaradi pomanjkanja časa. Prepričani so, da bi bilo lahko tudi s tehnične strani vse še boljše pripravljeno.

x x x

Ze zvečer istega dne je v isti tokrat prenapolnjeni dvorani, ljudje niso stali samo v njej, ampak tudi na hodniku zunaj, potekala »republiška revija solistov in ansamblov glasbenih šol Slovenije«, ki jo je organiziralo društvo glasbenih pedagogov.

Program je bil dolg, na trenutke prav dolgočasen, nekaj posameznih točk je izdajalo pravi diletantizem izvajalcev, vsekakor pa je od časa do časa kakšna reprodukcija izzvenela kot pravo muziciranje. Nedvomno so največ in najbolj kvalitetno prikazali prav gojenec centra za glasbeno vzgojo iz Maribora. Direktor Vlado Golob, ki se je zjutraj tudi navdušil nad Strmčnikovimi skladbami, je na lastno pobudo omogočil, da se je skladba, napisana po Cankarjevi črtici Gospod dobrotnik, v celoti izvedla za konec programa.

Ne morem popisati, kakšno odobravanje in zadovoljstvo je zavelo po obrazih v dvorani, ko je mešani oktet in skladatelj kot korepetitor izvedel nekaj prvih taktov. Navdušenje je vidno raslo, z odobravanjem so jo sprejeli tudi tisti, ki so prvič videli mladega, nadarjenega skladatelja.

Menda je vse skupaj predolgo trajalo, zato ni imelo smisla dodati tudi njegove druge skladbe, čeprav je mnogo poslušalcev pričakovalo izvedbo naslednje skladbe.

x x x

Tisti večer je bil Maks junak dneva. Kako bo jutri?

Dekleta so zbrala nekaj denarja in pohitela kupiti darilo za svojega MaStra. Njegova popularnost je še isti večer zelo hitro rasla, tu in tam si slišal polglasno prepevanje posameznih taktov njegovih skladb, tudi nekaj anekdot se je še isti večer slišalo o njem: češ da se spreha kot Beethoven v snežnem viharju, kako sedi v loži gledališča, o Maksu v gostilni in podobno.

Z nageljnom in steklenico je pridrvel iz dvorane, srečen in nasmehjan. Ni čakal, da mu rečem besedo priznanja, da mu stisnem roko — poljubil me je in odhitel dalje.

Kmalu sva bila spet skupaj.

»Nisem pričakoval vsega tega. Srečen sem. Že takrat, ko sem prinesel partituro v šolo, so hoteli vsi peti. Ni mi bilo lahko zavrniti tistih, ki bi radi sodelovali. Toda potreboval sem samo osem ljudi. Na večerni nastop sploh pomislil nisem, kaj šele na snemanje Radija Ljubljane, ki so zaradi prvič napačno postavljenih mikrofonov ponovili snemanje še trikrat, da je bil posnetek čimboljši.«

x x x

Ne, Maks! Zastoj si se bal, da te bom vpraševal, zakaj hošiš samo črne čevlje, zakaj ješ samo enkrat na dan ali enkrat na tri dni, zakaj ne nosiš dolgih las, zakaj ne hodiš plesat... Ne, nisem mislil tega. Res je, ni mi treba skoraj ničesar spraševati o tebi. Vem, kaj meniš o pomanjkanju, v katerem živliš, vem, da bi raje igral v zakurjeni sobi, da bi bil raje sit kakor lačen, da si devet let zastoj komponiral, orglal in organiziral, kakor tudi tvoj prijatelj Kuljad, vse, kar se je pomembnega dogajalo v vaši mežiški cerkvi. Nihče ti ni rekel hvale, nobenega priznanja nisi dobil. Toda ti nisi dal »večni zbogom Hiši božji« zaradi nepriznanja. Vem tudi, da si napisal že bolj pomembne skladbe, ki si jih igral »vernim dušam z neukimi ušesi« med »službo božjo«. Da si vadil in vodil zbor in počel še mnogo drugih opravil za ime Boga.

In vem, da si danes srečen. Srečen za priznanje, ki smo ti ga dali. Nekateri smo srečni s teboj.

x x x

»Pojdimo podaljšat čas! Podaljšajmo ta trenutek prvega priznanja, skromne slave.«

Morda te danes ne bo zeblo, naš MaStr! Ze jutri pa boš morda že spet lačen.

In že jutri bom mogoče spet slišal prijatelja, ki bo rekel:

»Maks pasje živi, bojim se za njegovo zdravje.«

Jurij Kurč

Maribor, 12. decembra 1968

Saljivec

begy

iz razstave ameriške grafike

Tako kot nese tok zgodbe in način življenja na Daljnem po isti poti kulturni vplivi in notranjost. Danes je Amerika kot je Evropa kdaj kolikaj, saj smo je navajeni gledati tudi najelitnejšo predstavo: kar ima, kupila ali preprekko se stara celina, obremenjena s krčevito oklepa starejše dinamiko, prav krčevito pa tudi resnic. Nikakor o z uspehom, celo mirno lajrov, kot tistih, ki bi lahko mnogo, ne samo po številu veji katerekoli človeških prav posebej v grafiki. Vse ost brutalno. V betonsku nje. Vse je treba narediti nima niti najmanjših mosti lahko očital divjaštvo, če nedavno tega naučil ne so vati.

V čem je torej razloček d fiko? Japonci je živel, in dicio, najbrž še živi tesno daja, pa naj bo to naravna sem tuje stvari, kot so v prostitutke, generalni direktor in še množica drugih, za pameti ne bi prišlo, da bi jive

Vsako delo, ki ga ustvarja samega. Dela, ki smo jih iz narave, še več, zdelo se čili od sebe. Zaradi tega izpovedna, samo manj ne na. V njih je mnogo popoln go humanističnega in sploš

Pred seboj imam dva četvrt loma pokrivata. Oba sta skupni ploskvi rumena bar bolj živa. Nič več. Ni prede la je »Arktični cvet«. Tč videl, da bi kdo tako temat stvo predstavil cvetico. m

samo verjel, da sta arktičo temveč sta mi razkrila pov ravo. Cvet sam ni več zank do nas, vtis, ki nam ga del, nikakor pa ne morem prevladuje. Pred seboj smi

V njej se kažejo domala nekaterih opazimo tisti tako značilen za ameriško večini stvaritev na področ in drugim, na videz vsakd mericalne narave. Nekater nost z našimi primitivnimi vse bolj navdušujejo nad in zamotanimi in iracionalni staja vse bolj očitno, da bolj oddaljene, da nam la provokativna. Ameriški el Prav vse razstavljeno pušč mučila oko ali želela povz Morda je bil izbor tak, mo vrgli. Sliši se smešno, toda no abstraktno podobo kot lo

S. Kerbler

Notranjost

...ameriške vojake, politiko
...vzhod, tako prihajajo od tam
...način poglabljanja v lastno
...v mnogočem bližja Vzhodu,
...a. Sliši se prav paradokso,
...kot najmočnejšo, vendar ne
...zapadne kulture, ki je vse,
...kopirala po Evropi. Medtem
...ena s tradicijo, vse prepogo-
...je v Ameriki čutiti silovito
...je novih poti, novih načinov
...na vsa prizadevanja kronana
...rečemo, da je več slepih ti-
...nam pripeljal. Američanov je
...prebivalcev, ampak v vsaki
...včnosti, tudi v umetnosti, še
...izpovedujejo divje, naravn-
...ngli ni prostora za menca-
...tro, dosledno in gotovo, sicer
...ni uspeha. Evropejec bi jim
...bi bila sila tisto, kar se je
...o ceniti, ampak tudi maliko-

...ameriško in japonsko gra-
...vemo, kako je vezan na tra-
...ovezan z okoljem, ki ga ob-
...ružina, ali celo na videz pov-
...varne, pristanišča, polične
...koncerna, v katerem dela
...Evropejcu niti na kraj
...vezal nase.

...postane del okolja, del njega
...videli na razstavi so izrgana
...ni je celo, da so jih avtorji lo-
...nič manj osebna, nič manj
...redna in veliko bolj abstrak-
...ma ameriškega, pa tudi mno-
...človeškega.

...kotnika, ki se med seboj de-
...ro rumene barve, le da je na
...na malo močnejša in zato še
...meta in ne ornamenta. Naslov
...ni pop art, vendar še nisem
...to in s takim smislom za bi-
...na četverkotnikoma nisem
...svetlica sredi puste pokrajine,
...nov način gledanja na nav-
...v ospredju je njegov odnos
...V stilu pop arta je še nekaj
...trditi, da ta smer na razstavi
...imeli izbor ameriške grafike,
...stokovi sodobne umetnosti. V
...ni smisel za gibanje, ki je
...fotografijo in hkrati daje ton
...reklame, športne fotografije
...in banalnim stvarim kot
...dela kažejo določeno sorod-
...karj. Danes, ko se zahodnjaki
...nizmom, budizmom in prav
...orientalskimi navadami, po-
...majo nekatere stvari biti čim
...postanejo blizu. Dela niso
...se provokacija ne spodobl.
...prijeten vtis. Ni slik, ki bi
...iti nelagodnost pri gledalcu.
...so tako ustvarjanje že za-
...nogo težje je ustvariti dovrše-
...misl v konkretni obliki. Sil-

ka je že davno izgubila pomen dokumenta in registracije vsakdanjosti. Vse, kar vidimo, lahko spravimo na fotografski in filmski trak. Predstavili so nam nevidni svet, svet, ki obstaja samo v notranjosti na videz sijoče in brezhibne Amerike, svet, ki vedno bolj osvaja staro celino in ki bo prej ko slej uničil naš na tradicijah sloneči način življenja. Urejena notranjost je prvi pogoj za uspešen spopad s prodirajočo avtomatizacijo in dehumanizacijo življenja. Današnji svet zahteva na eni strani popolno podrejenost in brezimnost človeka, na drugi strani pa absolutno uravnovešenost, hladnokrvnost in možnost naglega samostojnega odločanja, kar lahko izvira samo iz močne individualne osebnosti. Človek išče oporo. Ne more je dobiti ne v socialni strukturi, ki temelji na denarju, ne v standardni obliki družinskega življenja, ne v ohlapnih nacionalnih in religioznih zvezah, ki so v Ameriki tako pogoste. Pride do bega in upora. To ni beg v neko določeno smer, še več, ni beg v želji, da bi dosegel določen cilj, to je beg pred samim seboj v samega sebe. Ameriški način življenja priznava vso, da celo hipiji so samo del tega načina, nekaka variacija na isto temo. Upora proti strukturi ni, ali pa je vsaj zelo slaboten. Vsa prizadevanja so obrnjena v nasprotno smer. Človek se notranje reorganizira. Nasproti vsemogoči zunanji strukturi postavlja svojo notranjo strukturo in infrastrukturo, ki ga varuje pred pretresi in naglimi udarci. Vsi poznamo trdoživost kmečkega življa. V mnogih primerih imajo kmečki otroci v mestu mnogo bolj trezno mišljenje, mnogo večje živčne in miselne rezerve kot rojeni meščani. Oni imajo svoj intimni svet, v katerega se lahko umikajo. V Ameriki kmetov že dolgo ni več. Vsa plemenska zavest, ki se kaže pri nas v nacionalizmu in občudovanju samega sebe, se je tam reducirala na sovraštvo do črncev in drugih obarvanih ter Židov in komunistov. Notranjega sveta naenkrat ni več. Vse se odvija na površini. Prav te grafike kažejo, da le obstaja neka potreba po notranjem življenju. Gotovo se s to zadevo ne trudijo, in zavzetost jim je treba priznati, ne zaradi nekih sentimentalnih želja in kompleksov, temveč zaradi docela praktičnih in racionalnih potreb. V tem je velika vrednost te razstave.

Ivo Rudolf

oče, mati, brat, jaz in nekaj stvari

Moj oče se je boril v NOB. Prvo noč je bilo temno. Drugo noč je bilo temneje. Tretjo noč je bilo najtemneje. Potem je bilo ves teden hudo. Ko je prehodil 3660 km, je osvobodil samega sebe in slovensko ljudstvo. Tako sem se svobodno rodil.

Moja mati se je borila v NOB. Prekleta jo je bilo strah. Bila je mlada. Gledala je, kako odpada listje jeseni in zeleni trava spomladi. Ko je bilo najbolj hudo, je klicala starše in boga na pomoč. Pa se je osvobodila, ko so jo osvobodili partizani. Tako me je svobodna rodila.

V obdobju graditve socializma sem dobil svobodnega bratca. Moral sem ga krotiti. Tako sva drug drugemu jemala svobodo in živce. Takrat je bilo pesmi borbe in dela na pretek. Ko so zgradili šolo, so me spustili vanjo.

Bral sem pod svobodnim soncem in se enačil z Ostrorogim Jelenom. Živimo v svetu, kjer dobrin ni v izobilju. Zato moramo gospodariti. Počasi se daleč pride, v romanih pa hitro. Vzljubil sem denar, knjigo pa vrgel v kot.

Telo sedi na stolu. Stol se na štirih mestih dotika parketa. Parket je rjav in povsem običajno sestavljen v cik cak. Stol je bel; ni moderen, je lesen in trden. Ima ravno sedalo in rahlo ukrivljeno naslonjalo z dvema širokima prečkama. Telo ima eno nogo oblečeno v hlačnico modre trenirke. Je dvignjeno s peto na sedalu stola, koleno je v višini brade in okenske police.

Nogavice se perejo tako, da so po pranju bolj čiste kot pred njim. Primi eno ali obe z desno ali levo roko in jih spusti v umivalnik. Vanj nalij toplo ali mrzlo vodo. Ni pa nujno tako. Lahko daš eno nogavico v vodo z nogo vred, druge pa sploh ne pereš. Mokrih nogavic ni priporočljivo dajati na noge, ne v čevlji in ne v žep.

Moja leva roka ima pet prstov: palec, kazalec, sredinec, prstanec, meziniec.

Moja desna roka ima pet prstov: palec, kazalec, sredinec, prstanec, meziniec.

Moja leva noga ima pet prstov: palec, kazalec, sredinec, prstanec, meziniec.

Moja desna noga ima štiri in pol prsta: meziniec, prstanec, sredinec, kazalec, pol palca. TO NI RES.

Na moji mizi leži torbica in škarje za nohte. Torbica ima nerjavečo zadržko. Škarjice nimajo nohtov. Leže tri centimetre od torbice, ki je črne barve. So pol odprte in so na trikotniku iz umetne mase. Škarje lahko razrežejo torbico; obratno ni mogoče — razer. če bi se zgodil čudež. Zdi se, da se tak pojav ne bo zgodil na moji mizi.

Na škatlici piše apage satanas s klicajem in prevodom v slovenščini. To še ni vse. Na isti strani škatlice je napisano tudi vale s klicajem in slovenskim prevodom. Oba napisa sestavlja 7 ajev, 2 beja, 2 čēja, 3 deji, 5 ejev, 1 ge,

1 ha, 3 iji, 1 l, 2 nja, 3 oji, 2 peja, 3 rji, 3 sji, 1 t, 1 u, 2 veja, 1 z; črke c, f, j, k, m, ž niso bile uporabljene za ta dva napisa.

Toni Končnik

čarov cankar - tokrat drugače

Janko Čar je ponovno pripravil izbor iz Cankarjevih tekstov, tokrat v nekoliko drugačni podobi. Predstavil nam je tistega Cankarja, ki ga dovolj dobro poznamo iz šolskih klopi — zasanjanega, trpečega, resigniranega. Teško je reči, kateri izbor nam je bliže, s katerim »intenzivnejše« posega v naš čas in prostor. Vsekakor se moramo pridružiti Kreftovemu mnenju, da je »Cankar nelzčrpana biblija slovenstva«.

Študenti pedagoške akademije so Cankarjeve tekste predstavili dovolj učinkovito, dasiravno se vsiljuje pomislek zoper preveliko patetičnost. V nekem pismu upravniku ljubljanskega gledališča namreč Cankar sam pravi: »Bog nas obvaruj patosa«. No, kljub temu lahko rečemo, da je prireditev izredno uspeša, da je PA z njo dostojno proslavila 50-letnico Cankarjeve smrti, in da bi bilo potrebno večer Cankarjeve besede ponoviti tudi na drugih višjih šolah.

z drugega občnega zbora KUD študent

Bil je v soboto, 14. XII., v prostorih KUD Jože Hermanko. Dosedanji predsednik je podal jedrnato poročilo o dosedanjem delu. V tem letu je bil najbolj dejaven pevski zbor, ki je dosegel lepa priznanja. Folklorna skupina se je srečala z mnogimi težavami zaradi neustreznih pogojev vadbe, ker so prejšnji člani večinoma končali študij. Ekipo so zato na novo sestavili in še zaradi nedoslednega dela nekaterih članov. Določene težave so se pojavile tudi pri sodelovanju glasbenega centra s KUD Študent, vendar so bili hkrati podani nekateri konstruktivni predlogi, ki bodo stvar pomagali razvozlati. Diskusija ni bila posebno živa. KUD se je predstavil kot lepo urejena in homogena celota, kar je navsezadnje še več vredno kot diskusija. Letos je obnovila delo dramska sekcija. Staremu upravnemu odboru so dali razrešnico in vse priznanje za dosedanje delo. Za novega predsednika so z veliko večino glasov izvolili bivšega tajnika Radovana Cotiča.

restavracija center

Ob prihodu v Maribor priporoča samopostrežna restavracija CENTER svojo bogato izbiro jedi in pijač.

Posebej priporočamo slaščičarno DOMINO in na novo odprto GOSTIŠČE PRI TREH RIBNIKIH.

Vsem cenjenim gostom želi kolektiv srečno in uspeha polno novo leto!

hotel slavija

Moderno opremljen hotel A kategorije, zgrajen 1963. 144 sob s telefoni.

Cena sobe od 38 din dalje.

Popularni Snack-bar, na obnovljeni terasi vsak dan razen ponedeljka glasba s plesom.

SREČNO NOVO LETO!

Mednarodna politika zveze študentov Jugoslavije, načela in metode pri njenem izvajanju ter mednarodno študentsko gibanje v Evropi, Aziji, Latinski Ameriki in Afriki so bile glavne teme posvetovanja v Zagrebu, na katerem so sodelovali predstavniki mednarodnih odborov in komisij jugoslovanskih univerz ter visokih in višješolskih centrov in predstavniki komisije za mednarodno politiko pri Centralnem odboru ZSJ.

Osnova za izredno plodno razpravo in sprejetje sklepov so bila predavanja in referati. Luka Marković je govoril o mednarodni politiki ZSJ v odnosu do Mednarodne zveze študentov. Poudaril je, da MZS pravzaprav izhaja iz Kominterne in da ima v njej še vedno poglavito besedo Sovjetska zveza ter njeni sateliti. Tako je zveza izrazito blokovsko obarvana, čeprav ima blizu 100 članic, predvsem iz Azije in Latinske Amerike (Kuba). Poudaril je, da se ZSJ ne bi smela ogradi od MZS, in s tem prenehati sodelovati z njenimi članicami, saj je za mednarodno študentsko gibanje značilno predvsem socialno, manj čisto politično gibanje. Glavne ovire za enotno mednarodno študentsko gibanje je blokovsko stališče držav, etatizem, idejna razdelitev sveta, vse večji razloček med razvitimi in nerazvitimi. MZS ne bo uspevala, dokler socialistične dežele ne sprejme svojega stališča do nerazvitih in dokler bodo študentske zveze v socialističnih deželah vse preveč komso-molske.

Predsednik ZSJ Vladimir Gligorov je v razpravi omenil, da je MZS dokazala svoje blokovske tendence ob avgustovski agresiji na CSSR, ko praktično sploh ni izrazila svojega stališča na ta dogodek.

Marin Geršković iz Zagreba je v svojem predavanju o drugi veliki svetovni študentski zvezi, Mednarodni študentski konferenci, poudaril, da je bila le-ta sprva povsem ideološko in blokovsko neopredeljena, stvar pa se je zasukala v povsem drugo smer, ko so jo pričele pretežno financirati ZDA. V težko krizo pa je prišla konferenca po znani vohunski aferi s CIA, ko je dejansko odstopila od sodelovanja tudi ZSJ.

Milan Milutinović je orisal trenutni položaj študentskega gibanja v Aziji. Gibanja v po-

sameznih deželah Azije so skorajda identična, razen v Japonski in Kitajski. Skoraj vsaka politična partija ima svojo študentsko zvezo, medtem ko nacionalne unije nimajo velikega vpliva.

Ta razcepljenost se negativno izraža v mednarodnem študentskem gibanju. V Japonski prav tako vlada precej konfuzen položaj zaradi mnogih študentskih zvez, ki so še danes razdrobljene na celo vrsto frakcij. Študentje v Japonski se izgubljajo v psevdo revolucionarnosti, medtem ko sindikalistične probleme prepuščajo mladinskim organizacijam. Imajo pa zelo velik vpliv na mednarodno politiko Japonske. Slej ko prej pa je še vedno najmočnejša nacionalna japonska študentska unija Zengakuren, ki je bila ustanovljena na pobudo KP Japonske. Položaj študentskega gibanja na Kitajskem je zaradi neinformiranosti povsem nejasen. Zlatibor Milovanović je omenil, da študentsko gibanje v Latinski Ameriki izhaja predvsem iz velikih socialnih in družbenih protislovij ter pod vplivom študentskega gibanja v Evropi, vendar se z zadnjo konstatacijo ne moremo strinjati. Še posebej izrazito pa je gibanje letos, na petdeseto obletnico reforme univerze v Cordobi v Argentini.

Študentsko gibanje v Evropi je na dnevnem redu na straneh vseh naših časnikov, zato ga sploh ne bomo niti analizirali.

Težo posvetovanju je dala razprava in sklepi o principih in metodah vodenja mednarodne politike ZSJ. Vladimir Gligorov je dejal, da je osnova mednarodne politike ZSJ istovetna s politiko naše države, razen v nekaterih specifičnih oblikah. Delujoče strukture in subjekti pri vodenju mednarodne politike ZSJ stoje na stališču samostojnega odločanja, na svojih načelih in načelih tistih, s katerimi kontaktiramo in na podlagi volje široke študentske populacije. ZSJ želi univerzalno sodelovanje s težnjo po enotnosti mednarodnega študentskega gibanja. Velik poudarek je treba dati bilateralnemu sodelovanju, saj lahko z vsakim najdemo stične točke, ne glede na ideologijo in druge specifičnosti. Zaradi pomanjkanja denarja in bližnjih interesov je dobro sodelovanje s teritorialno bližnjimi področji. Pozitivno je tudi sodelovanje preko mednarodnih študentskih centrov, seveda če so v njih zastopani predstavniki večine študentov posameznih držav. Mednarodno sodelovanje je predvsem med mesti na nivoju univerze ali visoko- in višješolskih centrov, mednarodna komisija ZSJ pa na nivoju študentskih uni.

Predstavniki ljubljanske univerze so zahtevali, da se mora kreiranje mednarodne politike ZSJ povsem demokratizirati, se pravi, da mora pri njem sodelovati vsak študent. Na podlagi reakcije študentov na mednarodne dogodke se naj oblikuje mednarodna komisija. Da bi se ta težnja realizirala, pa je treba nujno spreminiti oz. izboljšati sistem informiranja. Zato so predlagali ustanovitev press centra, ki bi zbiral informacije ter jih prenašal med študente. Udeleženci posvetovanja so sprejeli sklepe in resolucijo, ki bi se naj nujno realizirali. Udeleženci so menili, da je za demokratizacijo mednarodne politike ZSJ nujno potrebno večje reagiranje študentov na vse mednarodne politične dogodke in mednarodno politično gibanje. Pri kreiranju mednarodne politike ZSJ morajo direktno sodelovati vsi študentje. ZSJ mora izraziti svoje stališče pri vsakem pomembnem premiku in dogodku v mednarodni politiki in mednarodnem študentskem gibanju. Zato je treba nujno organizirati seminarje na univerzah in v visokošolskih centrih o mednarodni politiki ZSJ ter posvetovanja o oblikah dela mednarodnih komisij znotraj pravkar omenjenih struktur. Postaviti je treba načelno vprašanje mednarodnega sodelovanja ZSJ z ozirom na mednarodne odnose Jugoslavije. Za informiranje bi bilo pozitivno ustanoviti trimesečni bilten, ki bi informiral študente o mednarodnih dogodkih. Velik poudarek so tudi dali sodelovanju s tujimi študenti pri nas, še posebej z mednarodnimi študentskimi klubi prijateljstva.

Z ozirom na blokovske tendence in ideološka razhajanja mednarodna politika ZSJ ne more biti vezana zgolj na mednarodne študentske organizacije, zato je treba dati prednost bilateralnemu sodelovanju. Akcijska enotnost z ozirom na konkretne probleme, skupne vsem študentom, mora biti osnova za skupen nastop vseh študentov sveta. Članstvo ZSJ v MZS obvezuje jugoslovanske študente na borbo za demokrati-zacijo MZS.

B. ZAVRNIK

Mika Tripalo je v razgovoru s študenti dejal:

O študentskem tisku (cit.): Pluralizem idej mora obstajati. Sem sodi tudi študentski tisk. Študentski tisk nikakor ne rabi zavzemati stališča oficialnega časnikarstva. Sem nasprotnik cenzure in prepovedi študentskega tiska. Sem za popolno javno polemiko, tudi idejno in politično, zahtevati pa moramo večjo odgovornost uredništva.

O sprejemu mladih v ZK (cit.): Politično angažiranje mladine je odločilnega pomena. Socialistični napredek države je odvisen od stvarne, ne pa formalne angažiranosti mladine. Nisem proti masovnemu, sem pa proti kampanjskemu vstopu mladine v ZK.

Poročilo o delu v tem letu je podal upravnik zadrage Riko Vračko. Zadruga je ponovno razširila in uvedla nekatere nove dejavnosti, tako da se je promet povečal za okoli 35 odst. Največ nezadovoljstva med študenti je nastalo zaradi tega, ker navadno ne dobe plačila takoj po opravljenem delu. Na žalost zadržno vodstvo ne more povsem uspešno reševati tega problema, saj ogromno podjetij plačuje račune za storitve študentov šele po več opominih, kar se lahko zavleče tudi za tri do štiri mesece. Izplačila so se gibala od 400 do 800 S din na uro, odvisno od teže in zahtevnosti dela. Glavna ovira za še večjo razširitev dejavnosti je v presežku redne delovne sile v regiji. Zadruga je ta problem rešila tako, da opravlja dosti storitev, ki jih druge organizacije niso sposobne opraviti. Gre predvsem za hitre in množičnečasne zaposlitve. Večjo afirmacijo so otežkočali nekateri študenti sami, s tem da sprejetega dela niso opravili kvalitetno, da niso redno prihajali na delo ter so potem, ko so menili, da so zaslužili dovolj, poslali koga drugega, ki ga je bilo spet potrebno vpletati.

Sledil je referat tajnice zadrage in predsednice njenega upravnega odbora, Olge Ceričeve. Pojasnila je nekatere stvari v zvezi z minulo kampanjo proti zadrugi. Res je sicer, da je zadruga poslovala brez združnega sveta, ker so zadrugo tudi prevzeli brez njega. Vendar pa to ni vplivalo na pozitivne težnje po razširitvi dejavnosti, na doseganje večjih urnih postavk in krepitev vzajemnosti med združniki. Bilo je nekaj nepravilnosti v poslovanju, zlasti pri dajanju posojil, vendar nikakor ne moremo govoriti o kakršnem koli prisvajanju družbenih sredstev in kriminalu. Po mnenju izkušenega pravnika in tajnika združenja visokošolskih zavodov, bi teh nepravilnosti

v veliki večini naših podjetij našli veliko več, čeprav le ta razpolagajo s profesionalnim kadrom. No, na srečo je kampanja minila, na zboru ni bilo opaziti razgretih glav, ki so prej na vogalih in po kavarnah navdušeno kritizirale zadrugo, ostal je le slab spomin in precej škode zaradi omajanega ugleda pri poslovnih partnerjih.

Izvolili so svet zadržnikov, iz tega pa upravni odbor. Svet šteje 21 članov, upravni odbor pa šest članov. Novo izvoljeni predstavniki so se zavezali, da bodo v teh telesih delali, ne kot prejšnji upravni odbor, ki ga je bilo treba redno dva- ali večkrat sklicevati, da bi lahko dosegli sklepčnost. V združnem svetu so avtomatično poleg izvoljenih članov še štirje člani vodstva zadrage in predstavnik odbora ZS. Obravnavana je bila tudi možnost prehoda vseh dejavnosti organizacij študentov na enotno računovodstvo pri zadrugi.

Ivo Rudolf

SREČNO NOVO LETO 1969

VAM ŽELI

**HOTEL
OREL**

IN SE CENJENIM STRANKAM
ŠE NADALJE TOPLO PRIPOROČA!

Tokrat v tej naši rubriki niste zasledili nobene bodice na račun ZS MVZ. Zlobni jeziki pravijo, da je to pripisati tristotim starim tisočakom, ki jih je odbor dobrohotno namenih Katedri ob rebalansu.

Zeleni bruci VEKS so v varstvu starih bajt srečno in varno prispeli na svoj cilj — na brucovanje v Kidričevo. Foto: B. Cerin

misli ob kongresu ZKS

V Ljubljani je bil od 9. do 11. decembra VI. kongres ZKS. Kot vedno je bil tudi tokrat dorasel svoji nalogi, kajti rešiti je moral vprašanja, ki jih sami zase in nepovezano nismo zmogli rešiti. Na kongresu je prevladovala ugotovitev, da je nova organizacijska struktura ZK omogočila večjo učinkovitost akcij, večjo dinamičnost in neposrednost vključevanja komunistov v razreševanje problemov. Vendar pa se sočasno ponuja ugotovitev, da še nikakor niso izkoriščene vse organizacijske možnosti za uspešnejše delovanje ZK. Še vedno srečujemo v vsakdanjem življenju primere, ko se ZK ukvarja sama s seboj, z manj pomembnimi vprašanji, ki zakrijejo resnične probleme in nerešena vprašanja, ki bi jih morali prvenstveno reševati znotraj organizacije.

Dosegamo pogoje, ko se socialistični odnosi obnavljajo na lastni osnovi. Zato lahko naredimo naše življenje še bolj demokratično kot je, zato prihaja lahko do odprte konfrontacije mnenj, vseh idejnih tokov. Ta nova demokratizacija pa zahteva stalno prisotnost vseh komunistov, v vseh družbenih sredinah in procesih. Kjer komunisti niso dovolj budni, se pojavljajo primeri, ko se uveljavljajo samoupravljanju nasprotna sile, ozke birokratske skupine zavirajo vpliv delovnih ljudi na odločanje. Vendar niso redka mnenja, da se ZK ne sme vmešavati v notranje odnose delovnih organizacij.

Idejni boj je treba voditi strpno in razumno, ker se je treba izogibati skrajnosti (s silo uveljavljati večinski princip).

Politično aktiviranje mladih je poglavitni pogoj za prepoved ZK in vso družbeno politično aktivnost. Mladim komunistom je treba omogočiti vsa sredstva za vsestransko rast, treba jih je neprestano spodbujati in razvijati njihovo opredeljenost za demokratičen socializem. Omogočiti jim je treba, da se tisti, ki so sposobni in ki imajo možnosti za delovanje v družbeno političnih organizacijah, vključijo aktivno v njihovo dejavnost, ki mora poslej postati del njihovega političnega delovanja. Generacijski konflikt, ki se pojavlja vzporedno z novim vključevanjem mladih komunistov, se javlja kot nasprotje med različnimi aspekti in mentalitetami generacij, ki so prisiljene, da živijo prostorsko in časovno povezano. Eden izmed vzrokov je tudi v tem, da so nekateri starejši ljudje že manj sposobni, da bi se prilagodili sodobnim družbenim situacijam. Zato razvijamo strpnost in zaupanje. Odnos med kulturo in politiko je lahko popolnoma brez protislovij, lahko pa je najti možnosti, da se politika zlorabi za onemogočanje svobode umetniškega ustvarjanja. Nenavadno vrenje na kulturnem področju je lahko opaziti tudi pri nas, v Sloveniji. Ampak kritika in polemika morata potekati predvsem znotraj kulture same, če nečemo, da bo kultura konformistična in (po Cankarju) sploh več ne bo kultura. Za ta dialog v kulturi se morajo komunisti zavzemati, zato mora do tega dialoga priti tudi v ZK sami. Različnih pogledov ne smemo in ne moremo v duhu splošne demokratizacije diskvalificirati in jih skriti kot socializmu škodljive. Mladine ne moremo ocenjevati kot celoto. Preveč idejno in politično heterogena je. Čedalje hitreje dozoreva, obenem pa se čedalje pozneje vključuje v družbo in družbene odnose. Mladina ni socialistična samo zaradi tega, ker živi v socialistični družbi. Treba jo je usmerjati in oblikovati njeno zavest. Mladi komunisti ne smejo ostati zgolj na ravni partijskega pomladka in na sestankih in v družbi vihteti rdečo knjižico, obenem pa vsem novim pridobitvam in smernicam obračati hrbet iz preprostega razloga ker jih ne poznajo. Mladi komunisti se morajo namreč zavedati, da knjižica ne pomeni že tudi idejni boj. Naša socialistična družba postaja čedalje bolj odprta in povezana s svetom. Zveza komunistov je idejno-politična sila samoupravljalvske družbe. Očitajo ji, da je nekakšen monopolni lastnik odločanja. Vse takšne in podobne misli bi po mojem odpravil (ali pa bi jih deloma potrdil) odkrit dialog med komunisti in skeptiki, ki so na ZK razočarani in ki v njej ne vidijo rešitve (vsaj trajnejše ne) in prihodnosti. Problemov pa ne bomo nikoli odstranili tako, da o njih ne bomo razmišljali. Družbeni nemir in negotovost, ki bi se v tem primeru pojavila, pa bi lahko proglasili za tujega naši družbi. Samo, za kako dolgo lahko odlašamo? Vemo, da socialistična družba ni imuna pred konflikti.

Kako dolgo bomo še poslušali očitke, da je treba preiti od besed k dejanjem? Ali so vse takšne kritike opravičene? Nekatere so, nekatere pa so le plod nepoznavanja problematike ali pa celo pomenijo zlonamerno majanje temeljev ZK. Toda predaleč je že večina naših ljudi, da bi lahko taka alarmantnost rodila uspehe na širšem področju. Sem proti kakršnikoli kuloarski kritiki, proti takšni, ki si je ljudje ne upajo povedati naglas.

Ena izmed zanimivih področij diskusije je tudi samoupravljanje. To se lahko razvija le na osnovi določenih gospodarskih pogojev, nikakor pa ga ne moremo razviti s pomočjo intervencije od zunaj. Problem, ki sem ga nakazal, je dosti preobsežen, to pa so verjetno ugotovili tudi delegati na kongresu, saj se je razvila živahna debata.

Ugotovimo lahko to, da je VI. kongres dal določene pomembne rešitve. Seveda pa resolucija ne more biti akcijski program, ki bi dal odgovore na vse probleme na vseh področjih, ker bi zaviral akcijsko dejavnost komunistov in drugih samoupravljalcev. ZKS je borbeno organizacija. Zato je v njej potrebna takšna struktura in takšna sestava, ki bo njeno delovanje usmerjala vedno v smeri, v katere težijo delovni ljudje, in ki se bo zavzemala za takšne notranje odnose, ki v človeku razvijajo (ali pa šele budijo) socialistično zavest, demokratičen čut in ki bo človeka osveščala.

filmska kultura

Razveseljiva je novica, da bo Maribor dobil filmsko gledališče. Postavlja pa se vprašanje, če bo le-to v celoti doseglo svoj namen. Precej verjetno je, da se bo zanj zanimala le peščica ljudi.

Kot nekak predhodnik filmskega gledališča so bile v Mariboru v začetku tega leta abonmajske predstave. Od začetka je vladalo zanje precejšnje zanimanje, ki pa se je zmanjšalo, ko so bili na sporedu najkvalitetnejši filmi tega abonmaja, ki pa so bili izdelani na nekomercialen način (za primer lahko povem SANJAVE ZVEZDE VELIKEGA VOZA, BALTAZAR itn.).

Kako je mogoče kaj takega v naši državi, v naši družbeni ureditvi? Kako da imajo ljudje tako malo estetskega čuta, da je vse prepuščeno komercializmu, razvrednotenju umetnosti? Film bi ne smel biti posnet v komercialne namene, moral bi nam pokazati našo sedanost. Govorimo lahko o pravi poplavi t. i. »šunt«, ki nas obsedeno preplavlja. Še posebej je to opazno v majhnih krajih, kjer so predstave enkrat ali dvakrat na teden in je izbira filmov popolnoma odvisna od uprave kinematograf. Tam prikazujejo skoraj izključno filme brez kakršnihkoli kvalitete.

Vendar za ta naval ne moremo obtožiti le distributerjev, ki odkupujejo te filme v tujini. Če pogledamo sezname filmov nekaterih distribucijskih podjetij, lahko ugotovimo, da so v njih za nas skoraj neznanji filmi, filmi, ki jih skoraj nikjer ne predvajajo. Najbolj očitno je pri podjetju KINEMA, ki odkupuje najmanj komercialnih filmov. Ugotovimo lahko, da skoraj polovico filmov sploh ne predvajajo naši kinematografi.

Do neke mere bi bilo opravičljivo, če ne bi predvajali filmov, ki so brez vrednosti in brez komercialnega učinka, neodpušljivo pa je, da se najdejo med nepredvajanimi filmi pomembna filmska dela.

Upam, da bo filmsko gledališče nekoliko izboljšalo položaj naše reproduktivne kinematografije. Toda potrebna bi bila filmska vzgoja v srednjih šolah, prav tako kot sta potrebni likovna in glasbena vzgoja.

GORAZD SANCIN

volja, idealizem in vera v zmago

Ko iz dneva v dan govorimo in ugotavljamo, da ima mariborska srednješolska mladina izredno slabe pogoje za nemoteno delo v mladinski organizaciji, pa pozabljamo na podeželske mladinske aktivne, ki prav tako spadajo pod okrilje mariborske občine. Lahko se je izgovarjati na pogoje vsem tistim, ki nimajo volje za vestno delo v mladinski organizaciji. Težko in pretežko pa je v majhni, nezakurjeni sobici s sliko maršala Tita in z zastavo socialistične federativne republike Jugoslavije dosegati uspehe. Toda z neomajno voljo, idealizmom in borbenostjo so mladinski aktivni na podeželju dosegli ogromne uspehe na organizacijskem športnem in družbenopolitičnem področju. Naj bo kratek intervju z mladinskimi aktivisti iz Velke le dokaz mojim trditvam in vzor vsem tistim, ki mislijo, da so samo pogoji pogoj uspeha.

ČRNČEC MIRKO (predsednik mladinskega aktivna v Velki): Po nekajletnem premoru je naš aktiv z novim upravnim odborom začel z resnim delom. Mladinci aktivna, ki šteje petdeset članov, so se zagrizeno pognali težavam nasproti, jih premagovali in dosegali uspehe, ki so nas v občinskem tekmovanju pripeljali na sedmo mesto. Uspeh je še večji, če se zavedamo, da večina mladincev preživlja delovni teden v Mariboru in v sosednji Avstriji, kjer so si silom prilik poiskali delo. V letošnjem letu smo uprizorili več dramatskih del ter z njimi gostovali v sosednjih mladins-

skih aktivih. Naši športniki so se nič kolikokrat pomerili s športniki sosednjih aktivov in z grančarji. Edina nesreča pri vsem tem pa je, da za naše težave nimajo posluha odgovorni ljudje in krajevna skupnost, kaže pa, da se bodo razmere z obojestranskim razumevanjem izboljšale.

SERK KONRAD (podpredsednik): »Res je prav žalostno spoznanje, da naše delo ni vrednoteno tako, kakor bi moralo biti. Naša krajevna skupnost ne priznava dela in prizadevanj nas mladih in se ne zaveda vloge, ki jo imamo mladinci v današnjem družbenem življenju. Zato je naše delo borba, zato so naši uspehi dvakratni uspehi.« MAROŠA MARIJA (tajnica): »Kljub velikim uspehom, ki smo jih dosegli v minulemu letu, pa se zavedamo, da naše delo v mladinski organizaciji še ni končano. S še večjim zanosom se bomo zagnali v delo in tako dokazali vsem tistim, ki hočejo delati razdor med nami samimi, da jim to nikoli ne bo uspelo.

MIHELIC JOŽICA (blagajničarka): »Nihče pred menoj še ni povedal, kakšne pogoje imamo za delo, zato bom to storila jaz. Razen tu pa tam proste sobice kluba občanov in treh starih tisočakov v blagajni — nič. Ne! Imamo še predsednika in petdeset mladincev, ki so se pripravljeno boriti za mladinsko organizacijo, ki so polni znanja in danes nam skoraj neznanega idealizma. S tem pa se da doseči več kakor s polno blagajno in vsemi drugimi pogoji skupaj. Z voljo in prizadevanjem MORAMO in BOMO uspeli.«

Da, to so nam povedali mladinski voditelji iz Velke v Slovenskih Gorah. Po vsem tem se vprašamo, kako je možno, da za trdo delo mladinci tega in morda še marsikaterega aktivna ne dobijo zadostnega družbenega priznanja, da o finančni pomoči, ki je prav tako pomembna in včasih tudi odločilna, niti ne govorimo. Ne moremo po vsem tem reči, da nekatere mariborske srednje šole niso dosegle takšnih in podobnih uspehov, toda takšne šole so bile vsekakor v manjšini. Če pa pogledamo pogoje za delo pri enih in drugih, moramo takoj ugotoviti, da bi lahko mladinci v mestu z mnogo manjšim trudom dosegali še večje uspehe, kakor so jih doslej. Med mestno mladino ni tistega pravega spontanega samoupravljanja, kakor smo ga lahko zapazili pri že zgoraj omenjenem mladinskem aktivu. Tudi družbena kritika, ki je prisotna na sestankih, je daljnosežna in nekompromisna. Morda bo kdo rekel, da stvar idealiziram, toda reči moram, da bi si mladinci iz mest morali ogledati delo nekaterih podeželskih aktivov in tam sprevetiti, da je želja po uspehu in neomajna volja in vera v zmago največ. Morda je še mnogo aktivov v mariborski občini, ki so dosegli enake uspehe, toda njihovo delo ni bilo tako opazno kakor delo mladincev iz Velke. Toda zavedati se moramo, da ni enotnih meril, za delo posameznih aktivov, posebno pa še podeželskih, kajti vsi se srečujejo s posebnimi specifičnimi težavami. Volja, idealizem in borbenost pa so skupne vsem. In v tem nas vaški mladinski aktivni prekašajo.

KSELA TOMAZ

potreba ali pohlep?

Mnogo smo že napisali in povedali o novi kadrovske politiki. Pa še vedno ni rešen problem finansiranja šolstva, problemi v zvezi s tem, kako dobiti štipendijo, pa niso nič manjši. Težko je tudi dandanes dobiti službo, čeprav imaš ustrezno izobrazbo in si tudi sicer sposoben za delo, ki si ga želiš. Zato in zaradi podobnih problemov je veliko število mladih strokovnjakov brez dela.

Profesorska obveza znaša enaindvajset delovnih ur tedensko, ki jih realizirajo med rednim poukom. Ostalih enaindvajset ur, kolikor jih še manjka do 42-urnega delovnega tedna, pa morajo izkoristiti za pripravo na pouk. Za to dobivajo redne mesečne dohodke. Razumem tudi, da imajo nekaj nadur na šoli, kjer učijo, ker se samo za nekaj ur ne izplača zaposliti nove delovne moči. Toda zakaj nekateri prosvetni delavci, ki so redno zaposleni in imajo še honorarne ure na šoli kjer poučujejo, iščejo zaposlitev (in jo tudi najdejo) še na drugih ustanovah? Saj imamo dovolj drugih, ravno tako sposobnih strokovnjakov, ki so brez zaposlitve.

Več negativnih sklepov izhaja iz tega. Med drugim tudi ta, da se mora znižati kvaliteta raven pouka, če uči pedagog honorarno v času, ko bi se moral pripravljati za pouk. Drugi sklep pa izhaja iz tega, da če pedagog uči 40 ur tedensko, ne pa samo 21, en mlad strokovnjak nima službe. Nizki osebni dohodki prosvetnih delavcev ne morejo biti opravičilo za to ne fair potezo.

Mitja Hren